

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2021-05-15

Diarienummer 1109/20

Handläggare

Helena Österlind

Telefon: 031-368 02 28

E-post: helena.osterlind@stadshuset.goteborg.se

Remittering av förslag till Göteborgs Stads barnrättsplan

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen remitterar utan eget ställningstagande stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och förslag till Göteborgs Stads barnrättsplan, i enlighet med bilaga 4 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, till byggnadsnämnden, förskolenämnden, grundskolenämnden, utbildningsnämnden, idrotts- och föreningsnämnden, kulturnämnden, nämnden för funktionsstöd, nämnden för konsument och medborgarservice, park- och naturnämnden, miljö- och klimatanämnden, socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, trafiknämnden, Förvaltnings AB Framtiden, Göteborg & Co AB, Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB, Göteborgs Stads HBTQ-råd, Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor, Göteborgs Stads sverigefinska råd, Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer och Ungdomsfullmäktige, med begäran om yttrande.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen gav i juni 2020 stadsledningskontoret i uppdrag att ta fram en stadenövergripande barnrättsplan. Syftet med planen är att öka den kommuncentrala styrningen samt höja kompetensen och ambitionsnivån inom området.

Utgångspunkten för barnrättsplanen är FN:s konvention om barnets rättigheter som blev svensk lag 1 januari 2020 och vad staden gemensamt behöver göra för att leva upp till den. Planen är uppdelad på tre insatsområden, varav de två första syftar till att höja kompetensen och ge förutsättningar för nämnders och styrelser barnrättsarbete. Den tredje delen fokuserar på insatser som har direkt påverkan på barn. Ungdomsfullmäktiges barnrättsgrupp har varit en viktig dialogpart i beredningen av planen.

Planen kommer att följas upp genom de barnbokslut som nämnder och styrelser årligen ska upprätta. Kommunstyrelsen föreslås ansvara för stöd vid implementering samt för den samlade uppföljningen av planen.

Stadsledningskontorets bedömning är att en stadenövergripande barnrättsplan med föreslagen inriktning ger ett tydligt fokus på barns individuella rättigheter och på de områden som kommunen kan påverka. Planen väntas ge positiva effekter på barn och ungas egen upplevelse av delaktighet och nöjdhet med fritid, utbildning, hälsa och trygghet.

Bedömning ur ekonomisk dimension

I förutsättningarna till budget 2022–2024 lyfter stadsledningskontoret barnrättsplanen som en kostnadspåverkande faktor utan att nämna ett specifikt belopp. Syftet med planen är att öka den kommungemensamma styrningen samt höja kompetensen och ambitionsnivån inom området. Att åstadkomma kompetenshöjning och ambitionshöjningar med arbetet kommer att innebära ökade kostnader för staden som helhet. Även kostnaderna för insatserna i planen är beroende av ambitionsnivån. Som referenspunkter avseende kostnader har stadsledningskontoret gjort följande bedömningar. Remitteringen av planen förväntas tydliggöra ekonomiska effekter för nämnder och styrelser.

Insatser för styrning och ledning inom området bedöms primärt rymmas inom nämndernas och styrelsernas ordinarie budgetram. I det fall förvaltningen/bolaget identifierar brister som kräver extra resurser att åtgärda får dessa kostnader hanteras inom ramen för den ordinarie budgetprocessen.

Förslagen kring kompetenshöjande insatserna utgår från olika nivåer. Beträffande den grundläggande kompetensen som kommunstyrelsen ansvarar för bedöms dessa kostnader rymmas inom befintlig budgetram. Det handlar primärt om att ta fram ett material som kan användas som en grund i verksamheternas egen kompetensutveckling. Nämnder och styrelser belastas med kostnader för interna utbildningsinsatser.

Andra kostnader inom området kompetensutvecklingen handlar om att öka kompetensen kring barns och ungas livsvillkor med särskilt fokus på trygghet. Med referens till tidigare beräkningar om att genomföra undersökningar av motsvarande karaktär, där fler bakgrundsvariabler ingår för att belysa barns olika förutsättningar, är stadsledningskontorets bedömning att kostnaden uppgår till 1 mnkr. Utöver uppskattade kostnader för metodutveckling krävs en bedömning kring vilka resurser och organisation som behövs för genomförande av undersökningar.

Bedömningen är vidare att de kostnader som kan uppstå med anledning av kompetenshöjande insatser om metoder för barns delaktighet primärt ingår i nämnders ansvar kring att verka för demokratisk delaktighet. Nämnden för konsument och medborgarservice har fått utökad budgetram för budgetåret 2021 med anledning av ansvaret för att skapa förutsättningar för demokratisk delaktighet och inflytande i samskapande med nämnder/styrelser och andra aktörer.

Kommunfullmäktige behandlade 2020-05-14 § 30, dnr 1388/19, en utredning som nämnden för konsument- och medborgarservice genomfört om möjligheten att etablera medborgarkontor för unga. Uppdraget förklarades fullgjort av kommunfullmäktige och har inte lett till ytterligare åtgärd. Stadsledningskontoret konstaterar att utredningen innehåller kostnadsberäkningar av ekonomiska konsekvenser som kan relateras till planens insats om medborgarkontor med tydlig inriktning på barn. Stadsledningskontoret bedömer dock att det kan finnas bättre förutsättningar till samordning av resurser och ökad kostnadseffektivitet som bör få ett genomslag på gjorda kostnadsberäkningar när medborgarkontoren och det proaktiva demokratiuppdraget nu ligger inom nämnden för konsument och medborgarservice budget.

Avseende insatsen utökat stöd i skolan för placerade barn och unga kommer satsningar behöva göras utifrån nämndernas beslutade prioriteringar och är därför inte möjliga att

kostnadsberäkna i dagsläget. Insatsen Skolfam kan dock fungera som jämförelse. Insatsen når cirka 160 barn om året med en månadskostnad om cirka 8000 kr per barn och månad. Under 2020 var det drygt 1200 barn och unga mellan 6–18 år från Göteborg som någon gång varit placerade utanför det egna hemmet. Många av dessa barn placeras enbart under kortare perioder varför de eventuellt inte omfattas av insatsen. Kommande satsningar behöver beredas i stadens ordinarie budgetprocess men kan också prövas inom ramen för de statsbidrag som finns inom området.

Bedömning ur ekologisk dimension

Frågor kopplade till miljön och klimatet är viktiga för barn och unga. Barn påverkas direkt genom att flera platser för lek och rekreation är omgivna av miljöpåverkande faktorer. Barn påverkas också av oro över hur deras livsmiljö förändras av miljö- och klimatförändringar. En ökad kompetens om hur olika barn och deras livsmiljö påverkas av stadens insatser bör innebära att ytterligare hänsyn tas till barnrättsperspektivet.

Förslaget till barnrättsplan möjliggör för barn att vara delaktiga i samhällsutvecklingen och kommunens verksamheter. En ökad delaktighet kan komma att påverka hur staden tar sig an frågor ur den ekologiska dimensionen.

Bedömning ur social dimension

Social hållbarhet brukar definieras som välbefinnande, rättvisa, makt, rättigheter och individuella behov. Faktorer som tillit och förtroende mellan människor samt graden av delaktighet i samhällsutvecklingen utgör också viktiga komponenter. Principerna för ett rättighetsbaserat arbete innebär:

- Att rättigheterna är odelbara och ömsesidigt beroende av varandra
- Icke diskriminering och jämlikhet
- Deltagande och inkludering
- Transparens och ansvarstagande

Barns rättigheter är mänskliga rättigheter och alla barn är med stöd av konventionen rättighetsbärare. Den stadenövergripande planen utgår ifrån dessa principer.

Stadsledningskontoret bedömer att genomförandet av föreslagna insatser Göteborgs Stads barnrättsplan kommer medföra en positiv inverkan på barn oavsett barnets eller dess vårdnadshavares kön, språk, religion eller annan livsåskådning, nationella, etniska och sociala bakgrund eller funktionsnedsättning. En del av planen innebär att stadens verksamheter behöver utveckla metoder för att följa upp barns livsvillkor vilket bidrar till att göra analyser utifrån diskrimineringsgrunderna.

Insatserna i planen syftar till att stärka förutsättningarna för att Göteborgs Stad ska kunna bedriva ett systematiskt och inkluderande barnrättsarbete, i varje nämnd och styrelse, men även i staden som helhet. Planen betonar nämnders och styrelsers samverkan och vikten av helhetssyn kring barns rättigheter. Det förväntas stärka relationen mellan stadens verksamheter, men även mellan staden och intresseorganisationer och andra aktörer, i syfte att tillgodose alla barns rättigheter. Planen betonar även vikten av barn delaktighet. Forskning visar att delaktighet och inflytande är en grundläggande förutsättning för god hälsa och trygghet.

Barnombudsmannens årsrapport 2018 innehåller en beskrivning av hur barn upplever otrygghet. I rapporten beskriver barn att familj, släkt och vänner bidrar till trygghet och skyddar dem från det som upplevs som otryggt samt att platsers utformning påverkar hur trygga de känner sig. Genom att inkludera barn och beakta deras perspektiv och rättigheter vid utformning av exempelvis stadsmiljöer och lokaler ökar möjligheten till trygga och hälsosamma livsmiljöer.

En lyckad skolgång med fullföljd grund- och gymnasieskola är en mycket viktig framgångsfaktor för att barn och unga ska klara sig bra senare i livet. Rätten till utbildning är även tätt förknippad med barn övriga rättigheter, då en avslutad grundskoleutbildning är en friskfaktor och ger bättre förutsättningar för ett liv fritt från våld, en bättre hälsa, en meningsfull fritid och större möjlighet till delaktighet.

Ojämlika livsvillkor i Göteborg och hur det påverkar möjligheten till trygghet, utbildning, fritid och hälsa är områden som engagerar många unga. Göteborgs Stads barnrättsplan utgår från frågor som barn och unga själva har identifierat som viktiga för dem idag och i framtiden.

Stadens höjda ambitionsnivå att arbeta barnrättsfrågor förväntas bidra till en positiv utveckling till den sociala dimensionen genom att barns livsvillkor, med fokus på trygghet, utbildning, fritid och hälsa förbättras. Ur ett längre perspektiv kan detta även ge positiva återverkningar på den ekonomiska dimensionen. På liknande sätt påverkar och påverkas den ekologiska dimensionen av den sociala och ekonomiska dimensionen. Genom barns ökade delaktighet, påverkansmöjligheter och engagemang av samhällsutvecklingen och ekologiska hållbarhetsfrågor förväntas en positiv påverkan på barns livsvillkor och inom ramen för den sociala dimensionen.

Samverkan

Samverkan med fackliga organisationer sker i samband med hanteringen av remissvar.

Bilagor

1. Kommunfullmäktiges protokollsutdrag 2020-06-16, § 20
2. Kommunstyrelsens protokollsutdrag 2021-01-27, § 72
3. Ungdomsfullmäktiges arbete med barnrättsplan och barnbokslut
4. Förslag till Göteborgs Stads barnrättsplan

Ärendet

Stadsledningskontoret har arbetat fram ett förslag till stadenövergripande barnrättsplan som föreslås gälla för perioden 2022–2024. Planen föreslås sändas på remiss till byggnadsnämnden, förskolenämnden, grundskolenämnden, utbildningsnämnden, idrotts- och föreningsnämnden, kulturnämnden, nämnden för funktionsstöd, nämnden för konsument och medborgarservice, park- och naturnämnden, miljö- och klimatinämnden, socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, trafiknämnden, Förvaltnings AB Framtiden, Göteborg & Co, Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB, Göteborgs Stads HBTQ-råd, Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor, Göteborgs Stads sverigefinska råd, Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer och Ungdomsfullmäktige, med begäran om yttrande senast 2021-10-31.

Beskrivning av ärendet

FN:s konvention om barnets rättigheter, eller barnkonventionen som den ofta kallas, antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989 och ratificerades av Sverige 1990. Barnkonventionen blev lag den 1 januari 2020. Att barnkonventionen blev lag 2020 betyder inte att barn i Sverige får nya rättigheter eftersom dessa redan ska vara införda i de svenska lagarna. Däremot finns exempelvis möjlighet till prövning i svensk domstol genom att barnkonventionen blivit lag.

Med anledning av att barnkonventionen blev lag den 1 januari 2020 kartlade stadsledningskontoret 2019 stadens arbete med barnkonventionen. Kartläggningen redovisades i delårsrapport mars 2020 (dnr 0251/20). Kartläggningen visade bland annat att det finns flera exempel på förvaltningar och bolag som bedriver ett kontinuerligt, aktivt och strategiskt arbete vad gäller barnrättsfrågan. Samtidigt framkom att en del förvaltningar och bolag inte bedömde sig vara berörda av barnkonventionen, vilket innebär att staden inom vissa områden står utan beredskap och kompetens i det barnrättsliga arbetet.

Kommunfullmäktige gav 2020-06-16, § 20 i uppdrag till kommunstyrelsen att ta fram en stadenövergripande barnrättsplan. Samtidigt uppdrogs alla nämnder och styrelser att årligen upprätta ett barnbokslut. Syftet med en stadensgemensam barnrättsplan var att öka den kommungemensamma styrningen av barnrättsperspektivet samt att öka kompetensen och ambitionsnivån i staden. Kommunstyrelsen beslutade 2021-01-27, § 72 om en inriktning för planen.

Beredning av ärende

Ett tvärsektorielt arbetssätt har varit grunden för hur stadsledningskontoret arbetat med kommunfullmäktiges uppdrag att ta fram en barnrättsplan för staden.

En förutsättning för arbetet med barnrättsplanen har varit barns delaktighet. Stadsledningskontoret skapade i ett tidigt skede samverkan med ungdomsfullmäktige som tillsatte en särskild barnrättsgrupp. Stadsledningskontoret och barnrättsgruppen har undrar hela processen med beredning av planen och barnbokslutet haft en regelbunden dialog. Barnrättsgruppen har identifierat behov av delaktighet från fler barn i staden, detta bland annat genom större workshop och en enkät. Det var särskilt angeläget för barnrättsgruppen att få med perspektiv från särskolans elever, något som också syns bland respondenterna i enkäten. Ungdomsfullmäktige har själva dokumenterat processen samt resultatet vilket redovisas i bilaga 3.

Barn kan även företrädas av vuxna med kompetens kring barns levnadsvillkor. Stadsledningskontoret har träffat civilsamhällets röstbärande organisationer utifrån ambitionen att höra de barn som staden har utmaningar i att nå. Dialoger har också förts med flera förvaltningar, verksamheter och nätverk i staden. Även kommunstyrelsens råd, Barnombudsmannen och Myndigheten för ungdoms och civilsamhällesfrågor har varit betydelsefulla parter i dialog.

I dialogerna med ovanstående företrädare har stadsledningskontoret erhållit ett flertal exempel på när stadens har brustit i sina skyldigheter att säkerställa alla barns rättigheter. Gemensamt för dessa tillfällen har varit nedanstående områden:

- En bristande helhetssyn på barnets rättigheter och samverkan mellan olika verksamheter
- En bristande kunskap om, och förståelse för, olika barns förutsättningar och behov
- En bristande delaktighet av de barn och unga som berörs av frågan

Under beredningen har det framkommit lika många exempel på när barn och unga har fått sina rättigheter tillgodosedda. Gemensamt för dessa tillfällen har varit:

- En helhetssyn på barnets rättigheter och samverkan mellan olika verksamheter
- En god kunskap om, och förståelse för, olika barns förutsättningar och behov
- De barn och unga som varit berörda av frågan har varit delaktiga

Beredningen av planen har tydligt visat vad staden på ett systematiskt sätt behöver säkerställa för att barn och unga ska få sina rättigheter tillgodosedda.

Angränsande styrning och uppdrag

Reglementen och ägardirektiv

Alla nämnder har i sitt reglemente att utföra sitt uppdrag utifrån demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och mot diskriminering. Nämnderna ska dessutom aktivt arbeta med och skapa förutsättningar för demokratisk delaktighet och inflytande i nämndens verksamhet för kommunens invånare och andra grupper som berörs av verksamheten.

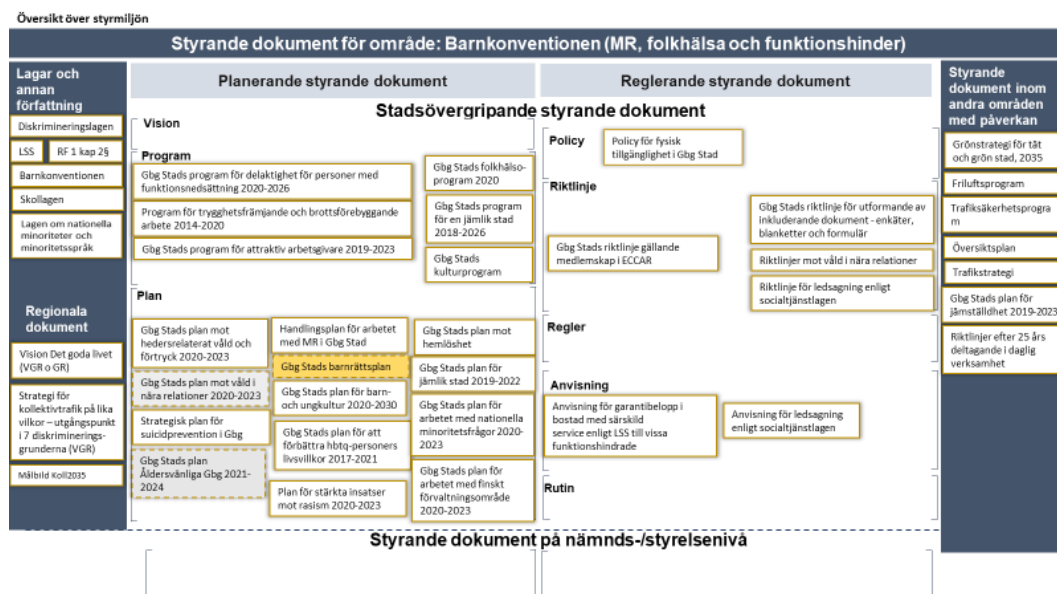
Nämnderna ska driva ett integrerat och proaktivt hållbarhetsarbete som syftar till att uppnå målen i Agenda 2030. En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. Nämnderna har ansvar för att samråda med och aktivt söka samverkan med andra nämnder och styrelser när de egna besluten och det egna agerandet påverkar andra eller när det är nödvändigt för att uppnå.

Kommunfullmäktige har även beslutat om likalydande delar av ägardirektiv för stadens helägda bolag. I det ingår att bolagen ska utföra sitt uppdrag utifrån demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och mot alla former av diskriminering. För stadens fastighetsförvaltande bolag framgår av ägardirektiven att förvaltningen ska hålla god kvalitet och tillgodose de boendes och övriga brukares behov av trygghet, trivsel och service.

Styrande dokument

På kommungemensam nivå finns ett flertal planer och program som anger stadens färdriktning inom områden som påverkar barns fritid, trygghet, hälsa och utbildning. Stadsledningskontorets genomgång visar att barnperspektivet är väl belyst. En stor del av dessa har även ett barnrättsperspektiv, ett perspektiv som blivit tydligare sedan barnkonventionen har blivit lag.

Göteborgs Stad har även en rad styrande dokument som syftar till att säkerställa likvärdiga rättigheter för stadens invånare och som riktar sig till specifika verksamhetsområden. I förslaget till Göteborgs Stads barnrättsplan lämnas en förteckning över andra styrande dokument som har koppling till iakttagelser i beredningen av planen eller till insatser som föreslås.

Angränsande uppdrag

Kommunfullmäktige gav 2020-12-10, § 20, kommunstyrelsen i uppdrag att i nära samarbete med berörda nämnder utreda förutsättningarna för att samordna program och planer inom område folkhälsa, jämlikhet, mänskliga rättigheter inklusive funktionshinder där intentionerna i de styrande dokumenten kvarstår. I inriktningen för barnrättsplanen som kommunstyrelsen behandlade 2021-01-27, § 72, angavs att arbetet med barns rättigheter med fördel kan ingå i samordningen av program och planer.

Juridiska förutsättningar

Barnkonventionen och svensk rätt

I november 2020 överlämnade Barnkonventionsutredningen sitt betänkande Barnkonventionen och svensk rätt (SOU 2020:63) till regeringen. Enligt utredningens bedömning stämmer svensk lagstiftning och praxis till allra största delen överens med barnkonventionen. Det finns dock några undantag där några har bäring till den kommunala rådigheten. Bland annat identifieras att det inte är förenligt med den grundläggande principen i artikel 2 att det saknas ett fullgott skydd mot diskriminering av ett barn på grund av barnets föräldrars, vårdnadshavares eller familjemedlemmars ställning, verksamhet eller uttryckta åsikter. Det noteras även att det inte finns en skyldighet för det allmänna att tillhandahålla barnomsorg för barn som behöver omsorg utanför förskolans och fritidshemmens ordinarie öppettider, vilket inte stämmer överens

med artikel 18. Det är inte heller förenligt med artikel 28 i barnkonventionen att grundskoleutbildningen, enligt svensk lag, inte är obligatorisk för alla barn som har rätt till utbildning, bland annat asylsökande barn och barn utan tillstånd att vistas i landet.

Dessutom uppmärksammar Barnkonventionsutredningen några områden där en översyn av lag kan vara nödvändig. Dessa rör bland annat:

- Det kan finnas anledning att se över bestämmelserna i Föräldrabalken om bland annat verkställighet och om barnrättsperspektivet är tillräckligt tydligt
- Det kan finnas skäl att föra in uttryckliga bestämmelser i flera lagar om barns möjlighet att lämna synpunkter
- Om rätten till föräldraskapsstöd ska regleras i lag
- Det kan behöva utredas om socialnämnder ska få tillgång till mindre ingripande tvångsåtgärder för barn än ett åtskiljande från föräldrar
- Om det ska införas mer detaljregler i lag för bättre likabehandling av barnkonventionen i regioner och kommuner
- Offentlighets och sekretesslagen kan behöva justeras för att myndigheter bättre ska kunna samverka kring barns rättigheter

Övriga pågående processer

Det pågår för närvarande en översyn av lagstiftningen på flera områden för att förbättra barns villkor.

I promemorian Barnets bästa när vård enligt LVU upphör (Ds 2021:7), lämnas förslag som syftar till att stärka principen om barnets bästa och säkerställa trygghet, säkerhet och stabilitet för barn som vårdas enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och socialtjänstlagen (SoL). Syftet är att stärka principen om barnets bästa i samband med bedömning av om vård enligt LVU ska upphöra. Remissvar behandlas av kommunstyrelsen den 16 juni 2021.

Regeringen överlämnade i mars 2021 propositionen Ett stärkt barnrättsperspektiv i vårdnadstvister (2020/21:150) med förslag på ändringar som bland annat syftar till att stärka barnrättsperspektivet i vårdnadsprocessen, skapa bättre förutsättningar för föräldrar att nå samförståndslösningar och stärka skyddet för barn som riskerar att fara illa. Bland annat föreslås en ny lag om informationssamtal och ett krav på att föräldrar, som huvudregel, ska ha deltagit i ett sådant samtal hos socialnämnden innan de framställer ett tvistigt yrkande om vårdnad, boende och umgänge. I propositionen föreslår man också en lagstadgad tidsgräns på fyra månader för vårdnadsutredningar.

Boverket har i mars 2021 i en promemoria begärt ett utökat bemyndigande att meddela föreskrifter om friyta för lek och utevistelse enligt Plan- och Bygglagen (PBL). Boverket vill kunna ställa bindande krav på kvaliteter och placering av friytor för lek och utevistelse vid fritidshem, skolor, förskolor och annan jämförlig verksamhet. I promemorian lyfter Boverket att trots utemiljöns viktiga roll för barns lek, lärande och hälsa, finns en tydlig trend de senaste åren att barn får allt mindre utrymme i stadsmiljöer. Ytterligare en trend är att rörelsefriheten för barn och unga minskar.

I maj 2021 överlämnades betänkandet Börja med barnen! Sammanhållen god och nära vård för barn och unga (SOU 2021:34) till regeringen. I betänkandet lyfter utredningen att psykisk ohälsa bland unga är en angelägenhet för hela samhället och tidiga, förebyggande insatser är viktiga. Exempelvis är förskolan och skolan viktiga för att minska risken att

barn och unga börjar må dåligt. Skola, förskola och socialtjänst behöver således utveckla samverkan med den specialiserade vården. Övergång från vård för barn till vård för vuxna behöver bli tryggare. För ökad kvalitet i vården för barn behövs stärkt samverkan mellan vård och skola och mellan vård, socialtjänst och tandvård.

Omvärldsbevakning

I samband med Barnkonventionsutredningens översyn om hur svensk lagstiftning förhåller sig till barnkonventionen, gjorde utredningen även vissa iakttagelser om olika myndigheters praktiska tillämpning av konventionen. Vissa av dessa iakttagelser har varit relevanta för kommunens arbete med barns rättigheter och i det stadenövergripande arbetet med att ta fram en barnrättsplan, bland annat följande iakttagelser:

- Inom flera verksamheter finns en uppfattning att yngre barn inte kan uttrycka sina åsikter och att det närmast är skadligt för dem.
- Vissa upplever att det är svårt att i sin yrkesroll prata med barn, eftersom de inte är vana vid det. En del upplever att det saknas metodstöd och att det stöd som finns inte kommer från officiella källor eller är svårt att hitta.
- På flera håll finns det en osäkerhet kring hur barnkonventionen ska tolkas och tillämpas inom den egna verksamheten och i relation till annan lagstiftning på området.
- Det finns en bristande samverkan mellan olika aktörer som arbetar med barn.

Sveriges kommuner och regioner, SKR

SKR bedriver ett arbete för att stärka barnrättsperspektivet i Sveriges kommuner och regioner. Generella framgångsfaktorer som där har identifierats är att det bör finnas ett beslut som är fattat på högsta nivå om att arbeta med barnkonventionen och beslutet kräver en tvärpolitisk förankring. Utöver det bör det finnas beslut om återrapportering till den politiska nivån. Det ska finnas tydliga mål som beskriver vad organisationen ska göra. Ytterligare framgångsfaktorer för ett lyckat barnrättsarbete är att arbeta systematiskt och kontinuerligt i hela organisationen.

Barnombudsmannen

Under 2017–2019 har Barnombudsmannen i uppdrag av regeringen att stödja kommuner, regioner och särskilt berörda myndigheter med att säkerställa tillämpningen av barnets rättigheter utifrån barnkonventionen. Satsningen kallas för Barnrätt i praktiken.

Barnombudsmannens processtöd Barnrättsresan hjälper kommuner att utveckla sitt barnrättsarbete och leva upp till barnkonventionen. Steg ett i barnrättsresan är att tillse rätt förutsättningar för arbetet, genom kompetens om konventionen och att identifiera vilket sätt barn påverkas av verksamheten, vilka barn som påverkas samt vad det innebär det att se barn som rättighetsbärare. Resterande steg handlar om att skapa en organisation som stödjer arbetet och att identifiera de egna utvecklingsbehoven.

Andra kommuner

Stockholms stad har ett övergripande Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018–2022. Programmet tydliggör inriktningen för arbetet och preciserar ett antal gemensamma fokusområden för stadens nämnder och bolagsstyrelser. Fokusområdena innefattar:

1. Beslutsfattare och medarbetare ska beakta barnperspektivet och omsätta barnets rättigheter i alla beslut, uppdrag och i det dagliga arbetet
2. Barns rätt till likabehandling och skydd mot diskriminering ska säkerställas
3. Barn ska ges förutsättningar att uttrycka och få sina åsikter respekterade
4. Barn och vuxna ska ha kunskap om barnets rättigheter och vad de innebär i praktiken
5. Barn ska vara trygga och skyddas mot fysiskt och psykiskt våld

Malmö stad har en utvecklingsplan för arbetet med barnets rättigheter. Planen syftar till att omsätta principerna i barnkonventionen till handlingar i stadens verksamheter. Malmö stad ska enligt planen systematiskt arbeta för att få barnets rättigheter att genomsyra verksamheter och service samt för att ge varje enskilt barn möjlighet och stöd i att kunna utöva sina rättigheter. Utvecklingsplanen fokuserar på styrning, ledning och uppföljning av stadens nämnder samt kompetenshöjning inom verksamheterna. Ytterligare ett viktigt område är samverkan mellan stadens verksamheter.

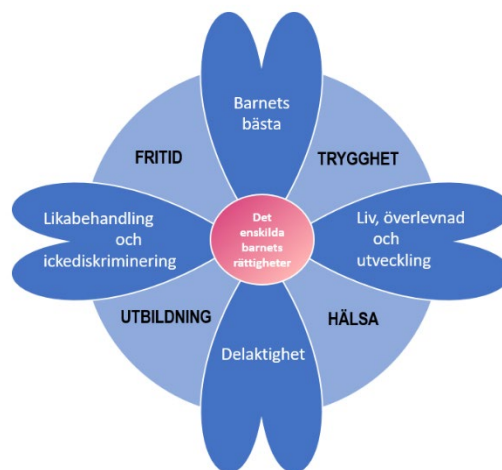
Utgångspunkter och fokusområden för Göteborgs Stads barnrättsplan

Utgångspunkten för planen är Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) som trädde i kraft den 1 januari 2020.

Barnkonventionen innehåller 54 artiklar, varav de 41 första slår fast vilka rättigheter varje barn ska ha. Fyra av artiklarna, 2, 3, 6 och 12, benämns som grundläggande principer, då de ska vara vägledande för hur helheten ska tolkas. Detta innebär kortfattat att Göteborgs Stad inte får diskriminera barn, att barnets bästa ska beaktas i beslutsprocesser, att staden ska verka för barns rätt till liv och utveckling samt att barn ska få vara delaktiga.

Utgångspunkten är att barns rättigheter ska vara tillgodosedda. Staden har dock inte enskild rådighet över barns livsvillkor. Staden kan däremot säkerställa att det egna arbetet och processerna har ett barnrättsperspektiv, och därmed tydligt stärka barns rättigheter.

Av barnkonventionens övriga artiklar är det ytterligare ett antal som primärt berör kommunens ansvarsområden och som Göteborg Stad har stora möjligheter att påverka, både direkt genom de verksamheter staden ansvarar för samt genom de många forum staden samverkar i med andra samhällsaktörer. Dessa artiklar har sorterats i fyra fokusområden utifrån innehållet i artiklarna samt vad barn och unga har identifierat som de viktigaste frågorna. Fokusområdena är trygghet, utbildning, hälsa och fritid.

I beredningen av planen har det framkommit att det inte är vad som ska uppnås som behöver styras centralt. Utöver lagstiftning, som exempelvis Socialtjänstlagen, Skollagen och Plan- och bygglovslagen, men inte minst Barnkonventionen, finns ett antal styrande dokument både på central och lokal nivå som anger hur staden ska arbeta med trygghet, utbildning, fritid och hälsa. Staden gemensamt behöver dock stöd i att kunna arbeta barnrättsligt utifrån den egna verksamhetens kontext och göra bedömningar av barnets bästa i styr- och ledningsprocesser. Barnkonventionens artiklar kan stå i konflikt med varandra vilket gör det stundtals komplext att utröna barnets bästa. Det är inte ovanligt att

målkonflikter uppstår. Därför är det viktigt att ha med sig i eventuella analyser att barnkonventionen är tänkt att fungera i sin helhet. Artiklarna hör ihop och ska inte läsas fristående från varandra. Barnets bästa är en helhetsbedömning.

Utgångspunkten för planen är vidare att alla barn är rättighetsbärare och stadens samlade verksamheter är skyldighetsbärare. Arbetet med barnrätt kan ske direkt i verksamheter som är nära barn och unga så som exempelvis förskola, skola, fritid, kultur, socialtjänst, funktionsstöd - primära leverantörer som direkt ser sin roll och kan se resultat av barnrättsarbete. Barnrätt kan också komma utifrån att exempelvis nämnder och styrelser har kärnuppdrag som i förlängningen bidrar till en god livsmiljö och goda livsvillkor, men där den direkta träffen på barn och barnrätt inte är direkt synlig för verksamheten. Planen utgår från att alla nämnder och styrelsen har verksamheter som på något sätt påverkar barns möjligheter att få sina rättigheter tillgodosedda och på ett direkt eller indirekt sätt bidrar till trygghet, utbildning, fritid och hälsa.

Förslag till barnrättsplan

Utifrån ovanstående utgångspunkter och fokusområden har stadsledningskontoret utarbetat ett förslag till barnrättsplan. Syftet med planen är att öka den kommungemensamma styrningen samt höja kompetensen och ambitionsnivån gällande barns rättigheter i Göteborg. Planen ska ses som ett avstamp för ett stärkt barnrättsarbete.

Den första och andra delen av planen fokuserar på kompetens samt styrning- och ledningsprocesser. Göteborgs Stad behöver rustas med kunskap och strukturer för ett långsiktigt arbete där barns olika förutsättningar och livsvillkor tas i beaktande och där barn är delaktiga. Genom att skapa förutsättningar att leva upp till de grundläggande artiklarna bidrar staden till bättre trygghet, utbildning, fritid och hälsa för barn här och nu. Arbetet ska göra skillnad för det enskilda barnet, oavsett vilken förutsättning barnet har eller vilken verksamhet barnet har kontakt med.

Den tredje delen av planen föreslår insatser som är mer direkt riktade till barn och unga. En grund för delaktighet är att barn vet sina rättigheter och på vilket sätt de kan vara delaktiga. Därav bedöms generella och riktade kommunikationsinsatser om barns rättigheter vara prioriterade.

Medborgarkontor med tydlig inriktning på barn och unga

Stadsledningskontoret ser att barnrättsarbetet behöver ha ett tydligare fokus i det utåtriktade och samverkande arbetet. I konsument- och medborgarservice utökade demokratiuppdrag ingår det bland annat att ansvara för stadens medborgarkontor och att utreda och inrätta lokala nav för lokalt inflytande, dialoger, rådslag och kommunikation. Arbetet med lokala nav sker genom att arbeta för att upprätthålla en väl uppbyggd infrastruktur av såväl digitala som fysiska mötesplatser. Konsument och medborgarservice har även ansvar för Romani Center i Väst samt Teckenspråkscentrum. Nämnden bedöms således ha en omfattande kompetens om olika målgruppers behov av information och service.

En förutsättning medborgarkontor med tydlig inriktning på barn och för unga är att målgruppen själva får sätta sin agenda för kontakten utifrån sina behov, stödjer ungas självorganisering samt ökar ungas förutsättningar till delaktighet och inflytande. Utifrån målgruppens behov behöver stadens aktörer samordna sig och samverka.

Nämndens samlade demokratiuppdrag, med medborgarkontoren och de lokala naven i centrum, kan utgöra en adekvat yta för att kommunicera barns rättigheter. Det kan även utgöra den plats där barn och unga kan finna lättillgänglig service och information om vilka möjligheter till fritidsmöjligheter som finns i staden, hur man kan vara delaktig i trygghetsarbetet, var man vänder sig för att få stöd kring sin psykiska hälsa och övriga frågor som barn och unga vill ha information om samt vara delaktiga i.

Utökad stöd i skolan för barn och unga som placerats av socialtjänsten

Vården i familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende (HVB) ska vara trygg och säker och svara mot barnets eller den unges specifika behov av stöd och hjälp. Som grupp har dessa barn mycket hög risk för en ogynnsam utveckling över tid, när det gäller till exempel självmord, missbruk, kriminalitet och bidragsberoende. Den enskilt viktigaste faktorn för hur det går för dessa barn senare i livet är hur de lyckas i skolan. Placerade barn och unga har samma rätt till utbildning och skolgång som andra barn och unga. För att den rätten ska säkras krävs samverkan mellan socialtjänsten och skolan.

Det pågår sedan ett antal år ett förbättringsarbete i staden avseende placerade barns skolgång. I staden finns förutom ordinarie stödinsatser till exempel satsningarna Skolfam och Letterbox Club. Skolfam är en arbetsmodell som vänder sig till barn i grundskolan som är placerade i familjehem. Verksamhetsuppföljning visar att barn inom Skolfam har högre betyg än andra placerade barn. Fortfarande är det barn och unga som inte får ta del av de insatser som finns och motsvarande metod saknas till exempel helt för barn placerade i HVB.

För att staden ska kunna säkerställa att placerade barn och unga får den utbildning de har rätt till behöver stödinsatserna för förbättrade skolresultat fortsatt stärkas och utvecklas. Stödet behöver anpassas utifrån placeringsform och målgrupp för att nå och omfatta fler placerade barn. Stödet behöver utvecklas av och i samverkan mellan de ansvariga nämnderna. Hur många av de placerade barnen som bör ingå i arbetet är i dagsläget inte klarlagt utan behöver beskrivas i arbetet.

Höjt valdeltagande till Ungdomsfullmäktige

Även de demokratiska forum staden har för barns delaktighet behöver stärkas. Valet till Ungdomsfullmäktige berör ca 40 000 barn och unga i Göteborg i åldrarna 12–17 år. Genom att höja valdeltagande till Ungdomsfullmäktige ges fler barn möjligheten att påverka frågor som är viktiga för barn nu och i framtiden. Det ger även viktiga demokratiska erfarenheter. Ungdomsfullmäktige driver bland annat frågan om hur skolans demokratiska processer kan stärkas, med fokus på både utbildningens kvalitet och tryggheten. Ytterligare en angelägen fråga för Ungdomsfullmäktige har varit barns och ungas psykiska hälsa.

Implementering och uppföljning av planen

Kommunstyrelsen föreslås ansvara för att tillhandahålla stöd vid implementeringen av planen i nämnder och styrelser. I de fall en särskild nämnd har fått ansvar för en insats har ansvaret fördelats utifrån nämndernas uppgifter enligt reglementet.

Kommunstyrelsen föreslås även ansvara för uppföljning av planen. Uppföljningen av barnrättsplanen utgår ifrån de barnbokslut som samtliga nämnder och styrelser årligen ska upprätta. Kommunstyrelsen kommer att göra en årlig uppföljning av nämnders och styrelsers barnbokslut inom ramen för ordinarie uppföljningsprocess. För att kunna mäta

effekter på en mer övergripande nivå kommer indikatorer hämtas ifrån olika undersökningar kopplat till de fyra fokusområdena.

Innan planperioden löper ut 2024 kommer stadsledningskontoret att utvärdera stadens barnrättsarbete i förhållande till planens mål, relevans och effekter. Utvärderingen ska ge vägledning i stadens fortsatta barnrättsarbete.

Samverkan och dialog med Ungdomsfullmäktiges barnrättsgrupp

Frågan om sommarlovskort för unga i kollektivtrafiken har under flera år drivits av lokala ungdomsråd och Ungdomsfullmäktige. Frågan har även varit aktuell i samband med stadsledningskontorets dialog med Ungdomsfullmäktige i beredningen av barnrättsplanen. Unga i Göteborg ser detta som en jämlikhetsfråga som möjliggör för unga att förflytta sig över staden och därigenom kunna ta del av utbud av aktiviteter. Det ger en trygghet för unga att veta att mobiliteten inte är beroende av vårdnadshavares ekonomi samt att möjligheten till delaktighet i andra delar av staden är möjlig. Att kunna förflytta sig fritt över staden på samma villkor som andra är enligt stadens unga en rättighetsfråga.

Ungdomsfullmäktige har lämnat ett svar angående en motion angående barnrättsombud i stadens socialförvaltningar. Ungdomsfullmäktige anger att förslaget är bra men att uppdraget för dessa funktioner behöver vara tydligt. Ungdomsfullmäktige anger att funktioner som stärker barnrättsarbetet kan behövas även i andra förvaltningar och bolag.

Ungdomsfullmäktige behandlade förslaget till barnrättsplan vid sitt stormöte den 19 maj 2021 och beslutade då att tillstyrka förslaget. Stadsledningskontoret föreslår även att forumet lämnas möjlighet att yttra sig som remissinstans.

Stadsledningskontorets bedömning

Kartläggningar och dialoger med barn och unga visar att majoriteten av barnen i Göteborg har ett bra liv och får sina rättigheter uppfyllda samt att det pågår omfattande arbete i staden för att förbättra barns villkor. Samtidigt kvarstår tydliga skillnader i uppväxtförhållanden mellan barn i olika delar av staden och mellan barn med olika förutsättningar. Befintlig kunskap om barns livsmiljö och uppväxtvillkor tas inte alltid i beaktande vid bedömningar om barns bästa i samband med beslut i nämnder och styrelser.

För att säkerställa varje barns rätt till fritid, hälsa, utbildning och trygghet med barnkonventionens fyra grundprinciperna som utgångspunkt krävs att staden som helhet gör förflyttningar. Det förutsätter att varje verksamhet gör en analys av på vilket sätt just den kan bidra till den helhetssyn barnkonventionen kräver. Analysen av vad som behöver förbättras måste ske i verksamheten som påverkar barnet och utifrån de lokala och faktiska omständigheterna. Utifrån ett barnrättsperspektiv är det viktigt att visa i beslutsunderlag hur barns rättigheter omhändertagits och att göra en sammantagen bedömning om barnets bästa. För att kunna göra dessa bedömningar krävs att organisationen har kunskap om hur verksamheten påverkar barn i allmänhet, och barn med olika förutsättningar i synnerhet. Stadsledningskontorets bedömning är att föreliggande förslag till barnrättsplan ger staden grundläggande förutsättningar för att se och identifiera vilka förbättringar som behöver ske inom respektive verksamhet.

Utöver det hela staden-perspektiv som krävs för att leva upp till barnkonventionen ger planen en inriktning för vilka insatser som behöver ske riktat till barn. En placering utanför det egna hemmet är ett stort ingrepp i det enskilda barnets liv. Det är ett betydande ansvar som samhället tar på sig i rollen som ”ställföreträdande förälder”. Att utveckla stödet till utbildning bedöms vara en grund för att dessa barn även ska kunna få sina rättigheter avseende trygghet, hälsa och fritid tillgodosedda. Tillsammans med insatser för information, kommunikation och delaktighet bedöms de ha positiva effekter för barn i Göteborg idag.

Stadsledningskontorets bedömning är att en stadenövergripande barnrättsplan med föreslagen inriktning ger ett tydligt fokus på barns individuella rättigheter och på de områden som kommunen kan påverka. Samtidigt kan arbetet med barns rättigheter med fördel ingå i Göteborgs Stads, eventuellt, samlade arbete med mänskliga rättigheter, demokrati och folkhälsa längre fram. Med ett tydligt fokus på förutsättningar för ett systematiskt och inkluderande barnrättsarbete bedömer stadsledningskontoret att positiva effekter även kan komma inom övriga områden. Förslaget till plan ger förutsättningar för ett stärkt barnrättsperspektiv när den samlade styrningen är på plats. Eftersom barns rättigheter berör samtliga nämnder och styrelser bedömer stadsledningskontoret att ett samlat stöd för implementering och uppföljning bör tillhandahållas av kommunstyrelsen.

Stadsledningskontoret föreslår kommunstyrelsen att förslaget till plan skickas ut på remiss till byggnadsnämnden, förskolenämnden, grundskolenämnden, utbildningsnämnden, idrotts- och föreningsnämnden, kulturnämnden, nämnden för funktionsstöd, nämnden för konsument och medborgarservice, park- och naturnämnden, miljö- och klimatnämnden, socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, trafiknämnden, Förvaltnings AB Framtiden, Göteborg & Co, Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB, kommunstyrelsens råd och Ungdomsfullmäktige. Avseende styrelsernas remissvar ansvarar föreslagna klustermödrar för att involvera berörda dotterbolag. Remissen är en aktiv del av planens beredning med syftet att ytterligare bearbeta planens innehåll.

Remissen avser hur berörda parter ser på de förutsättningar som planen adresserar och om de bedöms bidra till att nämnder och styrelser kan stärka det egna barnrättsarbetet. Vidare ska remissinstanserna ta ställning till insatsernas genomförbarhet och relevans utifrån hur staden gemensamt kan stärka barns rättigheter. För de nämnder som utpekats ett ansvar i planen behöver remissvaren även omfatta vilka förutsättningar nämnden har för att hantera detta. Om någon nämnd eller styrelse förfogar över ytterligare relevanta ansvarsområden för att bidra till arbetet bör det framgå av remissvaren.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Göteborgs
Stad

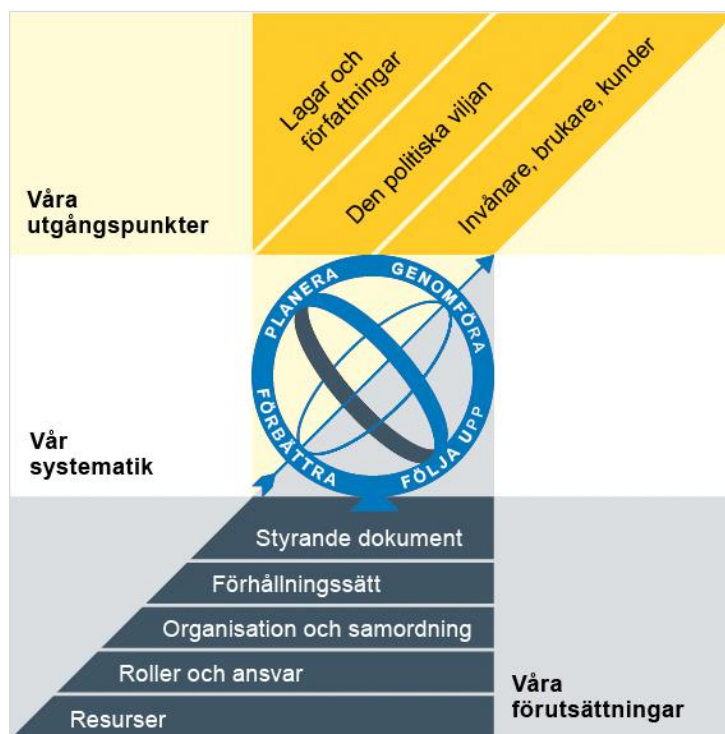
Göteborgs Stads barnrättsplan 2022–2024

Planerande styrande dokument

[
Vision
Program
► Plan
]

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

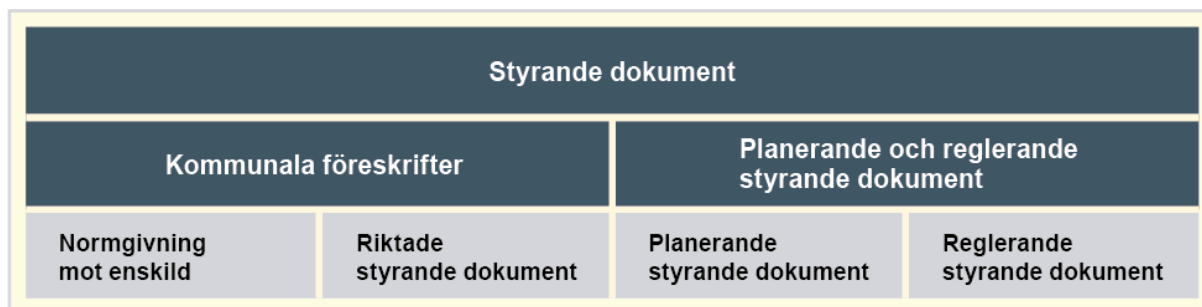

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Dokumentnamn: Göteborgs Stads barnrättsplan 2022–2024			
Beslutad av: Kommunfullmäktige	Gäller för: Alla nämnder och styrelser	Diarienummer: 1109/20	Datum och paragraf för beslutet: [Text]
Dokumentsort: Plan	Giltighetstid: 2022 till och med 2024	Senast reviderad: [Datum]	Dokumentansvarig: Avdelningschef Beslutsunderlag och utredning
Bilagor: 1. Barnrättsplanens koppling till styrande dokument 2. Förslag till uppföljningsmodell 3. Barnkonventionen i korthet och stadens fokusområden			

Innehåll

Inledning	4
Syftet med denna plan	4
Vem omfattas av planen	4
Giltighetstid	4
Bakgrund	4
Koppling till andra styrande dokument.....	4
Implementering av denna plan	5
Stödjande dokument.....	5
Uppföljning av denna plan	6
Utgångspunkter för Göteborgs stads barnrättsplan	7
Om barnkonventionen.....	7
Definitioner och begrepp.....	7
Planen	9
Fokusområden	10
Trygghet.....	10
Utbildning	10
Fritid	11
Hälsa	11
Planens mål: Barns rättigheter har stärkts genom ett systematiskt och inkluderande arbete	12
Insatser för kompetenshöjning	12
Insatser för styrning och ledning	15
Insatser direkt riktade till barn	17
Bilaga 1: Förslag till uppföljningsmodell.....	21
.....	21
Bilaga 2: Barnrättsplanens koppling till styrande dokument	22

Bilaga 3: Barnkonventionen i korthet och stadens fokusområden	26
Trygghet	28
Utbildning	29
Fritid	30
Hälsa	30

Inledning

Syftet med denna plan

Syftet med Göteborgs Stads barnrättsplan är att öka den kommundemensamma styrningen av barnrättsperspektivet samt att öka kompetensen och ambitionsnivån om barnrätt i staden. Planen fokuserar på de förutsättningar som måste vara på plats för att stärka barns rättigheter inom samtliga verksamhetsområden under perioden 2022–2024. Områden som staden har särskilt stor rådighet och möjligheter att påverka barnrättsarbetet inom är utbildning, hälsa, fritid och trygghet. Dessa utgör fokusområden för planen.

Vem omfattas av planen

Denna plan riktar sig till stadens nämnder och styrelser.

Giltighetstid

Planen gäller 2022 till och med 2024.

Bakgrund

Barns rättigheter är mänskliga rättigheter. De gäller alla barn, utan åtskillnad. Barns rättigheter är individuella rättigheter, det innebär att stadens verksamheter behöver ha kunskap om rättigheterna och ta hänsyn till barns olika förutsättningar. Att arbeta barnrättsligt innebär att utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter tillgodose det enskilda barnets rättigheter inom det som är stadens uppdrag. Staden ska efterfråga barnets delaktighet samt utgå från barnets bästa.

FN:s konvention om barnets rättigheter, eller barnkonventionen som den ofta kallas, antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989 och ratificerades av Sverige 1990. Den 1 januari 2020 blev barnkonventionen lag i Sverige.

Stadsledningskontoret genomförde 2019 en kartläggning som visade att det finns flera exempel på förvaltningar och bolag som bedriver ett kontinuerligt, aktivt och strategiskt arbete vad gäller barnrätt. Samtidigt framkom att en del förvaltningar och bolag inte bedömde sig vara berörda av barnkonventionen, vilket innebär att staden inom vissa områden står utan beredskap och kompetens i det barnrättsliga arbetet.

Kommunfullmäktige uppdrog 2020-06-16, § 20 till kommunstyrelsen att ta fram en stadsövergripande barnrättsplan, samt till samtliga nämnder och styrelser att årligen upprätta ett barnbokslut. En inriktning för plan och barnbokslut antogs av kommunstyrelsen 2021-01-27, § 72.

Koppling till andra styrande dokument

Barns rättigheter rör samtliga av stadens verksamheter och har koppling till både stadsövergripande och lokala styrande dokument. I bilaga 1 ges en överblick över de dokument som primärt har bäring på arbetet med barns rättigheter enligt denna plan. En följsamhet till beslutade planer och program bidrar till ett framgångsrikt barnrättsarbete.

Implementering av denna plan

Kommunstyrelsen ansvarar för att stödja implementering och samordning av arbetet enligt planen i nämnder och styrelser.

Nämnd och styrelse ska ta fram egna insatser eller förstärka redan påbörjade insatser baserat på en analys av hur väl de arbetar utifrån de grundläggande principerna i barnkonventionen och planens fyra fokusområden, samt målet och insatserna i planen.

I stycket om utgångspunkter för Göteborgs Stads barnrättsplan, samt i bilaga 3, beskrivs ett antal fokusområden som har framkommit under beredningen av planen. Dessa områden kan vara en vägledning för stadens nämnder och styrelser vad som behöver göras för att stärka rättigheterna kopplat till de fyra fokusområdena i planen.

Stödande dokument

Som ett stöd i implementeringen av programmet finns bland annat följande dokument. Under planens genomförande kan det komma att skapas stadengemensamma stödande dokument.

[Barnkonventionen, UNICEF](#)

[Barnkonventionen, Barnombudsmannen](#)

[SKR om barnets rättigheter](#)

[Vägledning för hur barnkonventionen kan tolkas och tillämpas](#)

[Kartläggning av hur svensk lagstiftning och praxis överensstämmer med barnkonventionen, Regeringskansliet](#)

[För dig under 18, Barnombudsmannen](#)

[Dina rättigheter som barn](#)

[Dina rättigheter, Bris](#)

[Ungt inflytande i Göteborgs Stad](#)

[Hjälp till barn och unga](#)

[SKR utbildningar barnets rättigheter](#)

[Grundkurs i barnkonventionen, Barnombudsmannen](#)

[Barnkonventionen - från teori till praktik, Västra Götalandsregionen](#)

[Barnkonventionen i fysisk planering och stadsutveckling \(boverket.se\)](#)

[Öppna fritidsverksamheten | MUCF](#)

[Barnrätt och ungdom.indd \(mucf.se\)](#)

[Barnrättsarbete - MFD](#)

Uppföljning av denna plan

Kommunstyrelsen ansvarar för uppföljning av planen. Uppföljningen av barnrättsplanen utgår ifrån de barnbokslut som samtliga nämnder och styrelser årligen ska upprätta.

Barnbokslutet ska redovisa hur genomförandet av insatserna i planen går och eventuella resultat av barnrättsarbetet inom trygghet, utbildning, fritid och hälsa. I bilaga 2 finns en modell på hur barnrättsplan och barnbokslut kan följas upp och kopplingen dem emellan.

Utifrån artikel 12 som lyfter fram barnets rätt till att säga sin mening i de frågor som berör barnet, ska även synpunkter inhämtas från barn hur väl verksamheten lyckats i sitt barnrättsarbete. Det första barnbokslutet 2021 kommer att fungera som en baslinje som varje nämnd och styrelse kommer att ta avstamp ifrån för att se vilka förflyttningar som görs för att barn ska få sina rättigheter tillgodosedda.

Kommunstyrelsen kommer att göra en årlig uppföljning av nämnders och styrelsers barnbokslut inom ramen för ordinarie uppföljningsprocess. För att kunna mäta effekter på en mer övergripande nivå kommer indikatorer hämtas ifrån olika undersökningar kopplat till de fyra fokusområdena.

Uppföljningen av planen kommer att ske i samverkan med ungdomsfullmäktige. Kommunstyrelsen råd och röstbärande organisationer kommer att ta del av resultaten och kunna ge förslag om hur arbetet kan gå framåt.

Innan planperioden löper ut 2024 kommer stadsledningskontoret att utvärdera stadens barnrättsarbete i förhållande till planens mål, relevans och effekter. Utvärderingen ska ge vägledning i stadens fortsatta barnrättsarbete.

Utgångspunkter för Göteborgs stads barnrättsplan

Barns rättigheter är mänskliga rättigheter. De mänskliga rättigheterna är ömsesidigt samverkande och odelbara. Det betyder att de olika rättigheterna utgör delar av samma helhet på ett sådant sätt att ingen enskild rättighet kan anses vara viktigare än någon annan. De mänskliga rättigheterna är också universella – de gäller för alla människor, utan åtskillnad, över hela världen, oavsett land, kultur eller specifik situation.

Rättigheterna i barnkonventionen ska respekteras och tillförsäkras varje barn utan åtskillnad av något slag, oavsett barnets eller dess vårdnadshavares ras, hudfärg, kön, språk, religion, politiska eller annan åskådning, nationella, etniska eller sociala ursprung, egendom, funktionsnedsättning, börd eller ställning i övrigt.

Om barnkonventionen

Barnkonventionen innehåller 54 artiklar som alla tillsammans utgör en helhet, men fyra av artiklarna utgör de grundläggande och vägledande principer som alltid ska beaktas när det gäller frågor som rör barn. Alla övriga artiklar ska läsas med grundprinciperna som utgångspunkt. Artiklarna är därför särskilt viktiga att känna till, men alla artiklar i barnkonventionen är lika viktiga.

Artikel 2 handlar om alla barns lika värde och rättigheter. Ingen får diskrimineras. Barnkonventionen gäller för alla barn som befinner sig i ett land som har ratificerat den.

Artikel 3 anger att det i alla åtgärder som rör barn i första hand ska beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Begreppet ”barnets bästa” är konventionens grundpelare. Vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall och hänsyn ska tas till barnets egen åsikt och erfarenhet. Det betyder inte att det alltid ska vara utslagsgivande, även andra intressen kan ha samma eller större betydelse. Beslutsfattare ska dock ha i åtanke att barnets bästa inte bara är ett intresse bland andra, utan det är ett intresse som måste ges särskild vikt. Det ska också noteras att ett och samma beslut kan röra flera barn eller grupper av barn med olika intressen.

Artikel 6 understryker varje barns rätt till liv, överlevnad och utveckling. Artikeln handlar inte bara om barnets fysiska hälsa utan också om den andliga, moraliska, psykiska och sociala utvecklingen.

Artikel 12 lyfter fram barnets rätt att bilda och uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör barnet. När åsikterna beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad.

Utöver de artiklar som utgör barnkonventionens fyra grundprinciper har Göteborgs Stad genom sina verksamheter stor möjlighet att påverka barns rättigheter enligt fler artiklar. Dessa återfinns i bilaga 3 där även grunden till planens fokusområden framgår.

Definitioner och begrepp

En grundläggande del i arbetet med att stärka barns delaktighet och inflytande handlar om att identifiera hur det ser ut i verksamheten idag, vilket förhållningssätt och vilken barnsyn som dominerar samt att ha modet att problematisera och kritiskt granska dessa. I detta arbete kan begreppen barnperspektiv, barns perspektiv och barnrättsperspektiv vara till hjälp. Perspektiven kan komplettera varandra när det kommer till bedömningar av barns bästa.

Barn: Varje människa under 18 år är ett barn i konventionens mening.

Barnperspektiv: Den kunskap om barn som vuxna utgår från när de avser att göra något utifrån barnets bästa. Vuxnas perspektiv kan därför skilja sig från hur barnet upplever och förstår samma situation. Barnperspektivet är en färskvara som förändras över tid.

Barnkompetens: Personer som arbetar med barn direkt eller indirekt sägs ha en barnkompetens. Det handlar alltså om de färdigheter man uppnått genom utbildning och erfarenhet av barn. Kompetensen delas ofta upp i områdena organisatorisk, social och pedagogisk kompetens.

Barns perspektiv: När det gäller barnets perspektiv är det nödvändigt att ett barn fått uttala sig i den aktuella frågan. Det är det som visar sig för barnet som är det intressanta när vi pratar om barnets eget perspektiv. Genom att fråga efter barnets synpunkter levandegörs barnets eget perspektiv. Det handlar om det enskilda barnets synpunkter.

Barnrättsperspektiv: Utgångspunkten är FN:s barnkonvention. Barnrättsperspektiv innebär att alla besluts- och arbetsprocesser är barnrättsbaserade, det vill säga utgår från konventionens fyra grundläggande principer och övriga rättigheter i konventionen.

Barn i utsatta livssituationer: Barn i utsatta livssituationer behöver särskilt beaktas i att vara delaktiga i samhället och få sina rättigheter respekterade. Begreppet utsatta barn omfattar här ett brett spektrum: brist på bekräftelse och respekt, utsatthet för diskriminering, försummelse kring barnets grundläggande behov och/eller allvarliga brister i rätten till skydd. Anledningarna kan vara fler, men barnets upplevelse av utsatthet är utgångspunkten.

Planen

Undersökningar visar att majoriteten av barnen i Göteborg har goda uppväxtvillkor. Trots det finns brister i hur Göteborgs Stad lever upp till barnkonventionens artiklar. Bristerna är ibland generella, såsom rätten till delaktighet och inflytande. En annan generell brist är barns rätt till likabehandling och icke-diskriminering. Detta riskerar att leda till specifika brister för barn och unga inom flera av stadens verksamheter. Lösningarna till dessa brister finns hos verksamheterna, men staden behöver gemensamt säkerställa ett stöd i arbetet.

Inom Göteborgs Stad finns flera verksamheter som är i direkt kontakt med barn. Inom socialtjänst, utbildning och barnomsorg, stadsplanering samt kultur och fritid fattas beslut som har direkt inverkan på barns vardag och deras livssituation, som grupp eller som individer. Staden har även flera verksamheter som påverkar det samhälle och den livsmiljö barnen lever och växer upp i. Detta innebär att planen har en bred ansats och förutsätter att samtliga verksamheter identifierar vad som kan och bör förbättras i den egna verksamheten för att säkerställa stärkta rättigheter för de barn som mest behöver det. Det är i den lokala kontexten effekterna för barn och unga blir mest tydliga, såväl positiva som negativa.

I arbetet med att ge alla barn och unga likvärdiga chanser och där barnets rättigheter värnas behöver alla stadens verksamheter bidra. Göteborgs Stad ska se varje barn som en rättighetsbärare och stadens samlade verksamheter som skyldighetsbärare. Hur staden uppfyller barns rättigheter idag påverkar även den framtida utvecklingen av vårt samhälle.

Fokusområden

Områden som staden har särskilt stor rådighet att påverka rättigheterna inom gäller rätten till en god utbildning, en meningsfull fritid, en trygg vardag samt en god hälsa. Dessa områden är ömsesidigt beroende av varandra. En insats inom ett område ger positiva effekter på helheten, likväl som brister inom ett område ger negativa effekter på barnens samlade förutsättningar. Detta visar på vikten att alla verksamheter gör vad som krävs för att tillsammans stärka barns rättigheter.

Nedan beskrivs de fyra fokusområdena kortfattat utifrån stadens utmaningar och ansvarsområden. En längre redogörelse ges i bilaga 3. Det finns dock ett flertal ytterligare områden där stadens verksamheter tillsammans påverkar barns rättigheter. Inom respektive fokusområde är det även viktigt att beakta barns olika förutsättningar för att få rättigheterna tillgodosedda.

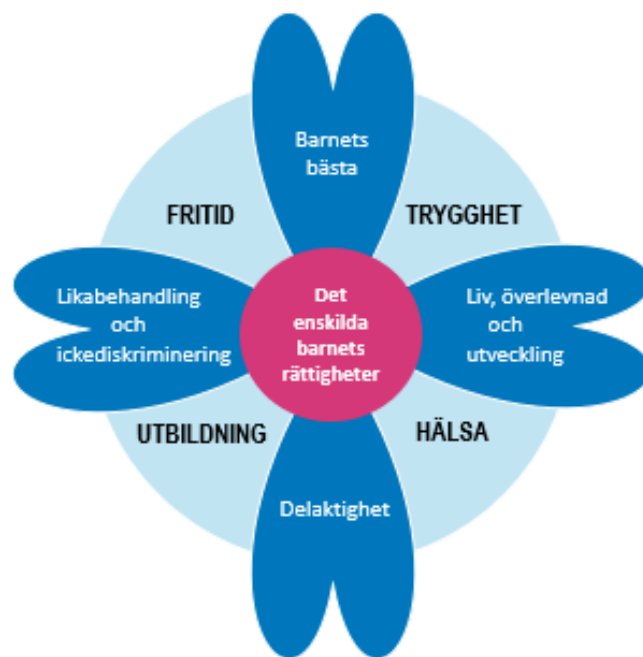
Trygghet

Flera av artiklarna i barnkonventionen berör barns rätt till trygghet och skydd, mänsklig värdighet och fysisk integritet. Varje barn har rätt att växa upp under förhållanden som främjar barnets möjligheter att nå sin fulla potential. Det handlar om trygghet i att ha en ekonomi som täcker de basala behoven, men också trygghet i att inte bli utsatt för våld, brott eller kränkningar. Detta är viktiga områden för att unga ska ha goda levnadsvillkor och makt att forma sina egna liv, eftersom otrygghet begränsar ungas möjligheter inom de andra fokusområdena. Trygghet i skolan är exempelvis en grundförutsättning för att elever ska kunna tillgodogöra sig sin utbildning. Det kan även handla om att ha kunskap om arbetssätt för att skapa goda förutsättningar för varje elev. Trygghet är även att ta sig till och från skolan och fritidsaktiviteter på ett tryggt och säkert sätt. Barns förutsättningar för trygghet är beroende av vuxnas förmåga att tillgodose den samt till rätten att få vara den man är.

Utbildning

I barnkonventionens fastslås barnets rätt till utbildning. Rätten till utbildning ska förverkligas på grundval av lika möjligheter. Utbildningen syftar till att utveckla barnets fulla möjligheter i fråga om personlighet, anlag och fysisk och psykisk förmåga. Rätten till utbildning är tätt förknippad med barns övriga rättigheter, då en avslutad grundskoleutbildning är en friskfaktor och ger bättre förutsättningar för ett liv fritt från våld, en bättre hälsa, en meningsfull fritid och större möjlighet till delaktighet.

I dialog lyfter barn särskilt skolan som en plats där barnkonventionen behöver synliggöras. Barn vill vara mer delaktiga oavsett om de handlar om själva lärandet, hur skolan arbetar med trygghetsskapande åtgärder eller insatser för utbildning i den vida bemärkelsen.

Fritid

Barnkonventionen slår fast att alla barn har rätt till en meningsfull fritid, kultur men även vila. Det kan handla om tillgång till aktiviteter på fritiden, hur dessa kommuniceras samt möjligheten att förflytta sig till och från dessa. Det handlar även om en likvärdig tillgång och inflytande över fritiden. Stadens stöd till föreningslivet för att möjliggöra en meningsfull fritid, såväl kunskapsmässigt som ekonomiskt, är viktigt. Tillgängliga ytor för lek och rekreation är också en viktig fråga. Stadsrummet och naturen är viktiga delar av fritiden som behöver uppmärksammas. Barns möjligheter till delaktighet varierar stort och många unga uttrycker en önskan om att själva i högre utsträckning vara med och definiera vad en värdefull fritid består av.

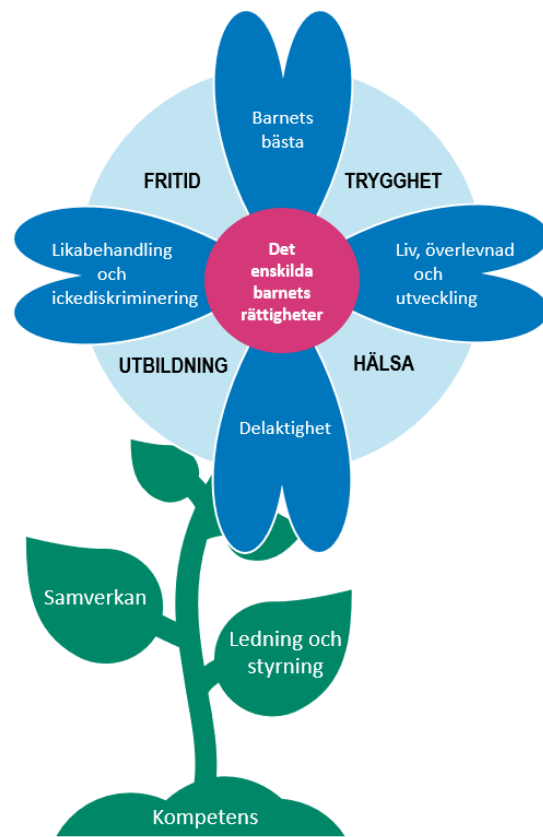
Hälsa

Genom barnkonventionen har Sverige åtagit sig att tillgodose varje barns rätt till sitt liv, att få överleva och att få utvecklas. Varje barn har rätt till sin psykiska hälsa, och rätt till stöd, vård och behandling för att få denna rättighet tillgodosedd. Barns hälsa är avhängig barns utsatthet inom andra livsområden. Det finns ett nära samband mellan skolresultat och barns mående, likväl som ett samband mellan barns möjligheter till fritidsaktiviteter och trygghet. Leken och utevistelsen på förskole- och skolgården gynnar förutom barns fysiska aktivitet den sociala och mentala hälsan. Väl utformade utemiljöer i hela staden kombinerar flera hälsovinster på samma gång. Miljön i hemmet är en viktig faktor som påverkar barns och ungas hälsa under uppväxten och senare i livet.

Planens mål: Barns rättigheter har stärkts genom ett systematiskt och inkluderande arbete

Utgångspunkten är att barns rättigheter ska vara tillgodosedda. Staden har dock inte enskild rådighet över barns livsvillkor. Staden kan däremot säkerställa att det egna arbetet har ett barnrättsperspektiv, och därmed tydligt stärka barns rättigheter.

Ett systematiskt och inkluderande barnrättsarbete förutsätter att barns rättigheter finns med i stadens processer, från planering och beslut till genomförande och uppföljning. En grundförutsättning för ett systematiskt och inkluderande barnrättsarbete är kompetens. Utöver kompetens om själva barnkonventionen behöver staden utveckla sin kunskap om barns livsvillkor och hur rättigheterna till trygghet, utbildning, hälsa och fritid påverkas av den egna verksamheten. Ett inkluderande barnrättsarbete innefattar även att efterfråga och ta om hand hur beslut, åtgärder och insatser påverkar barn med olika livsvillkor olika. En grundläggande komponent är att barn kommer till tals och lyssnas på.

Ytterligare en viktig del är väl fungerande samverkansstrukturer som tillsammans kan verka för en helhetssyn på barns rättigheter, oavsett vilken verksamhet som står som ansvarig för insatserna.

Insatserna i planen syftar till att stärka förutsättningarna för att Göteborgs stad ska kunna bedriva ett systematiskt och inkluderande barnrättsarbete, i varje nämnd och styrelse, men även i staden som helhet.

Insatserna direkt riktade till barn syftar till att, med de grundläggande principerna som utgångspunkt, stärka barns rätt till trygghet, utbildning, fritid och hälsa.

Insatser för kompetenshöjning

Kunskap om barnets rättigheter och vad det innebär i praktiken är en grundförutsättning för att leva upp till åtagandena enligt barnkonventionen. Även förståelsen för barns livsvillkor och hur stadens insatser påverkar olika barn på olika vis, behöver öka. Det är inte ovanligt att det är de barn som inte syns i uppföljningar som dessutom har svårast att komma till tals gällande sina egna insatser. Följden riskerar att bli ett dubbelt osynliggörande av de barn som behöver stödet allra mest.

Kunskap om barns livsvillkor inhämtas genom såväl kvalitativa och kvantitativa kartläggningar som studier och forskning. En viktig källa till information är även civilsamhällets röstbärande organisationer, som kan ha kunskap om barns villkor som inte fångas upp inom stadens verksamheter. Den viktigaste kunskapen om barns livsvillkor inhämtas dock genom att barn och unga själva får komma till tals.

Insats 1:1: Öka den grundläggande kompetensen om barns rättigheter

Kompetensen om barnrätt innefattar kunskap om barnkonventionens artiklar och helhetssyn, om dess grundläggande principer och om hur barnets bästa kan och bör bedömas. Bristande kunskap om barns faktiska rättigheter och hur de tillämpas i verksamheten leder till att alla barn inte får sina rättigheter tillgodosedda. Det medför även att det är svårt för stadens anställda att på ett tydligt sätt förverkliga och kommunicera barns rättigheter till de som berörs av verksamhetens insatser.

Särskilt brister kunskapen hur staden kan säkerställa utsatta och yngre barns rättigheter. Vad gäller de yngsta barnen är barnkompetens och barnperspektiv viktigt att kvalitetssäkra och arbeta systematiskt med för att säkerställa barnets rätt till delaktighet.

Nämndernas och styrelsernas redovisning i barnboksluten blir ett viktigt underlag för stadens gemensamma kompetenshöjande insatser och eventuell samordning av dessa.

Insats 1:1	Öka den grundläggande kompetensen om barns rättigheter
Förväntat resultat	Genom att stadens medarbetare får en högre grundläggande kompetens om barns rättigheter ökar möjligheten att tillgodose dem, veta var åtgärder behöver sättas in samt vilka aktörer som är relevanta för samverkan. En grundläggande kunskap möjliggör även till att identifiera de specifika kunskapsbrister verksamheten behöver åtgärda.
Ansvar	Kommunstyrelsen ansvarar för att tillgängliggöra grundläggande utbildningsmaterial. Samtliga nämnder och styrelser ansvarar för att den grundläggande utbildningen tillgängliggörs för berörda medarbetare
Uppföljning	Följs upp genom samtliga nämnders och styrelser barnbokslut

Insats 1:2 Utveckla metoder för att följa upp barns livsvillkor utifrån alla barns lika värde

Majoriteten av stadens kvantitativa uppföljningar om barns livsvillkor möjliggör uppföljning utifrån ålder och juridiskt kön. Bristen på bakgrundvariabler minskar möjligheten att följa upp vilka barn stadens insatser inte når ut till på rätt sätt. Detta riskerar att leda till att de barn som har minst möjligheter att få sina rättigheter tillgodosedda inte syns i de verktyg staden följer. Ytterligare en risk är att okunskap om ojämlikheten bland barn leder till insatser som ytterligare ökar de ojämlika livsvillkoren. Ett synliggörande av dessa förhållanden är nödvändigt för att stärka alla barns rätt till trygghet, utbildning, fritid och hälsa.

I stadens trygghetsmätningar finns inte barn under 18 år representerade. Staden saknar sammanställd kunskap om på vilket sätt barn upplever otrygghet, när de gör det och vilka barn som påverkas på vilket sätt.

För att få en tydligare bild av livsvillkor för barn i Göteborg behöver staden utveckla metoder för uppföljning utifrån barns olika förutsättningar. Metoderna kan vara kompletterande kvalitativa undersökningar, trygghetsvandringar i skolan som

komplement till skolenkät, forum för samråd med barn samt kvalitativa intervjuer med representanter för olika målgrupper. Det kan även handla om hur enkäter är utformade, på vilka språk och genom vilka metoder de tillgängliggörs samt barnets tillit till den som ställer frågorna.

Insats 1:2	Utveckla metoder för att följa upp barns livsvillkor utifrån alla barns lika värde. Ett särskilt fokus på barns trygghet.
Förväntat resultat	Stadens verksamheter har bättre kunskap om barns livsvillkor och kan identifiera var resurser och aktiviteter ska förstärkas för att säkerställa alla barns rättigheter.
Ansvar	Göteborgs Stads socialnämnder Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, grundskolenämnden, förskolenämnden, utbildningsnämnden samt nämnden för funktionsstöd.
Uppföljning	Följs upp genom ansvariga nämnders barnbokslut

Insats 1:3 Utveckla metoder för barns delaktighet

Delaktighet skapar mening och engagemang och arbetet kan bedrivas på många olika sätt och på olika nivåer. Det är viktigt att ta ställning vilken nivå av delaktighet som väljs i vilket sammanhang och att sedan vara tydlig med detta. Nivån av delaktighet kan vara beroende av var man befinner sig i en process men också vilka kunskaper som finns bland barnen.

Särskilt behöver kunskapen öka kring hur staden gör yngre barn delaktiga. I staden finns ett flertal forum för samverkan och dialog med barn och unga, vilka främst riktar sig till barn i skolåldern. Ett framgångsrikt arbete med barns delaktighet behöver omfatta mer än ett uppsökande delaktighetsarbete, bedrivs på barns arenor och anpassas till yngre barn.

Även stadens verktyg för delaktighet i utredningar och uppföljning av insatser behöver anpassas bättre till olika barns behov och förutsättningar. Tidig delaktighet bidrar till att höja kvaliteten på stadens omfattande arbete med tidiga och främjande insatser för barn i staden. Metoderna som utvecklas bör spridas över staden för att stödja andra nämnder och styrelser i deras systematiska och inkluderande barnrättsarbete.

Insatsen förstärker nämnden för konsument och medborgarservice uppdrag om att stödja nämnder och styrelsers demokratiarbete.

Insats 1:3	Utveckla metoder för barns delaktighet. Ett särskilt fokus på metoder för yngre barns delaktighet.
Förväntat resultat	De kanaler och nätverk som förvaltningar och bolag använder sig av breddas så att fler barn görs delaktiga. Även yngre barns synpunkter synliggörs och kan tas i beaktande i stadens arbete.
Ansvar	Konsument och medborgarservice ansvarar för att ett kompetensstöd om metoder för yngre barns delaktighet i samskapande med andra nämnder. Förskolenämnden, grundskolenämnden, nämnden för funktionsstöd samt Göteborgs stads socialnämnder Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst för att utveckla metoder inom den egna verksamheten.

Insatser för styrning och ledning

Samtliga av stadens nämnder och styrelser har påverkan på barns rättigheter och det är i de enskilda verksamheterna de största förflyttningarna kan ske. Barnrättsarbetet behöver därför vara en del i nämndens och styrelsens lednings-, styr- och beslutsprocesser. Nämnders och styrelsers verksamhetsansvar bygger bland annat på att styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten ska vara systematisk, förebyggande och utvecklingsinriktad. Information och lärdomar om behov, förväntningar och upplevelser hos de verksamheten riktar sig till ska beaktas i styrningen.

En framgångsfaktor för ett systematiskt och inkluderande barnrättsarbete är samverkan mellan de aktörer som finns runt barn. Samverkan bör ske på alla nivåer, från lednings- och förvaltningsnivå till de enskilda medarbetare som möter barn. Det finns brister i helhetssynen på barnets bästa genom att verksamheter inte ser vad som gemensamt kan och bör göras för att säkerställa barns rättigheter. I andra exempel framkommer att barnrättsperspektivet varit med inledningsvis, men minskat allteftersom ett genomförande av den planerade insatsen går vidare till en annan förvaltning eller verksamhet.

För att kunna möta externa samverkansaktörer är det väsentligt att staden internt har förutsättningar för en helhetssyn. Det förutsätter att organisationen har identifierat hur den egna verksamheten påverkar barn, direkt och/eller indirekt, och vilken del verksamheten spelar i en helhetssyn på barns rättigheter. Insatserna syftar till att etablera ett systematiskt och inkluderande barnrättsarbete utifrån den egna nämndens/styrelsens analys av prioriterade förbättringsområden.

Insats 2:1: Identifiera hur den egna verksamheten påverkar barns rättigheter utifrån barns olika livsvillkor

Stadens nämnder och styrelser har direkt eller indirekt påverkan på barns rättigheter - trygghet, utbildning, fritid och hälsa. Således behöver varje nämnd och styrelse identifiera vilka förutsättningar och behov som finns för att kunna bedriva ett systematiskt och inkluderande barnrättsarbete. Det är en förutsättning att öka kompetensen om barns olika livsvillkor för att genomlysningen ska bli fullständig.

I insatsen ingår att identifiera vilka av barnkonventionens artiklar som primärt berör den egna verksamheten. Dessutom ingår att identifiera beroenden och samspel med andra verksamheter som påverkar den totala möjligheten att värna barns rättigheter.

För nämnder och styrelser är det även väsentligt att identifiera de sammanhang där barn är anhöriga samt hur deras livsmiljö påverkas direkt eller indirekt av exempelvis stadsplanering och samhällsfrågor, såsom klimatförändringar.

Identifieringen av den egna verksamhetens påverkan är en viktig grund för bedömningar om barnets bästa som ett tillvägagångssätt i samband med beslutsunderlag och övriga styr- och ledningsprocesser.

Förväntat resultat	Genom ökad förståelse stärks verksamheten sina förutsättningar att förbättra sina egna processer för att stärka barns rättigheter och synliggöra barn som behöver särskilda insatser utifrån sina livsvillkor
Ansvar	Alla nämnder och styrelser
Uppföljning	Följs upp genom samtliga nämnders och styrelsers barnbokslut

Insats 2:2 Identifiera metoder för barns delaktighet

Barn har rätt att bli hörda i frågor som berör dem. Stadens nämnder och styrelser ska ha metoder för att lyssna på barn och inhämta barns åsikter. Metoder för barns delaktighet handlar även om inflytande i de insatser verksamheten ansvarar för. Barn är inte alltid direkt mottagare av insatserna, utan kan även påverkas i rollen som anhörig till en förälder, ett syskon eller en kompis. Staden genomför även insatser som påverkar barns livsmiljö och på kort eller lång sikt påverkar barns trygghet, utbildning, fritid och hälsa.

Insatsen möjliggör ett systematiskt barnrättsarbete genom att nämnden och styrelsen får underlag till analys och prioritering av förbättringsområden. Barns delaktighet ger nödvändig kompetens för att göra bedömningar om vad barnets bästa som ett tillvägagångssätt innebär i samband med beslut¹.

Insats 2:2	Identifiera metoder för barn och ungas delaktighet som är anpassade utifrån barns olika förutsättningar.
Förväntat resultat	Varje verksamhet förbättrar sina processer för att stärka barns rättigheter och synliggöra barn som behöver särskilda insatser utifrån sina livsvillkor.
Ansvar	Alla nämnder och styrelser
Uppföljning	Följs upp genom samtliga nämnders och styrelsers barnbokslut

Insats 2:3 Säkerställa samverkan kring barnrätt

Inom varje nämnd och styrelse bör det finnas ett utpekat ansvar på ledningsnivå för att se till barns rättigheter i den egna verksamheten samt för att säkerställa den samverkan som krävs med övriga verksamheter i staden. Utgångspunkten för samordning och samverkan ska vara helhetssyn på barns rättigheter men också ett särskilt fokus på de grundläggande rättigheterna samt barns rätt till trygghet, utbildning, fritid och hälsa

Samverkan skall resultera i att arbetet med barnrätt sker inom samtliga nivåer i organisationen och att det synliggör barns rättigheter inom nämndens och styrelsens ansvarsområden. Samverkan bygger kompetens om helhetssynen och ger möjlighet till bättre bedömningar om barns bästa i beslutsunderlag och övriga styr- och ledningsprocesser. Genom samverkan med övriga verksamheter kan målkonflikter gällande barns rättigheter och andra intressen synliggöras.

¹ Se paragraf 4 i Göteborgs Stads riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll

Insats 2:3	Säkerställa samverkan kring barnrätt
Förväntat resultat	Genom utpekat uppdrag kring barns rättigheter inom nämnd och styrelse ökar möjligheten till ett helhetsperspektiv kring barnet.
Ansvar	Samtliga nämnder och styrelser
Uppföljning	Följs upp genom samtliga nämnders och styrelser barnbokslut

Insats 2:4 Årligen upprätta barnbokslut

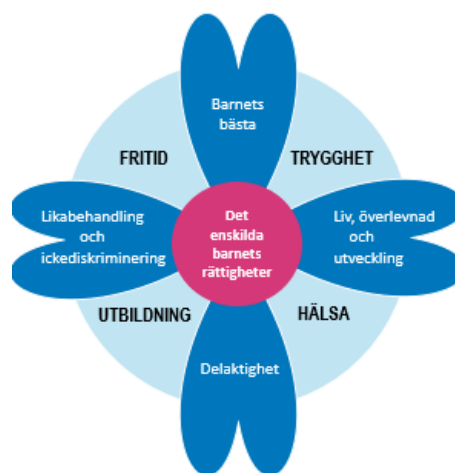
I anslutning till upprättandet av barnrättsplanen tog kommunfullmäktige ett beslut 2020 att samtliga nämnder och styrelser årligen ska upprätta ett barnbokslut. Barnboksluten ger viktig styrinformation för nämnder och styrelser hur verksamheten arbetar med barnkonventionens artiklar, eventuella resultat och vad som behöver förbättras inför kommande år. Barnboksluten är också en viktig informationskälla för att skapa en helhetsbild över stadens samlade barnrättsarbete som sammanställs i stadens årsredovisning. Barnboksluten kan också utgöra viktiga underlag för eventuell samordning av kompetenshöjande insatser och samverkan.

Insats 2:4	Årligen upprätta barnbokslut
Förväntat resultat	En helhetsbild och bättre styrning av nämndens, styrelsens och stadens samlade barnrättsarbete
Ansvar	Alla nämnder och styrelser
Uppföljning	Följs upp genom samtliga nämnders och styrelser barnbokslut som sammanställs i Göteborgs Stads årsredovisning

Insatser direkt riktade till barn

Samtidigt som staden rustas för ett långsiktigt barnrättsarbete i samtliga nämnder och styrelser så finns behov av riktade insatser till barn. Insatserna syftar till att stärka barns rättigheter i respektive prioriterade områden genom delaktighet.

En grupp barn som löper särskilt stor risk att inte få sina rättigheter gällande utbildning, och i förlängningen även trygghet, fritid och hälsa, tillgodosedda är de barn staden övertagit ansvaret för genom olika former av placeringar. Den enskilt viktigaste faktorn för hur det går för dessa barn senare i livet är hur de lyckas i skolan. Placerade barn har samma rätt till utbildning och skolgång som andra barn. För att den rätten ska säkras krävs samverkan mellan socialtjänsten och skolan.

Insats 3:1: Kommunikationsinsats för barn om deras rättigheter.

Först när barn vet vilka rättigheter de har kan de vara delaktiga i att förverkliga dem. Den externa kommunikationen är inte minst viktig för att förmedla anpassad information om rättigheterna och hur de kan tillgodoses till barn utifrån deras olika förutsättningar och behov.

Inom ramen för utbildningen ges elever kunskap om barnkonventionen men informationen behöver vara synlig på fler arenor där staden har verksamhet. En kommunikationsinsats för barn om deras rättigheter behöver ha ett fokus på yngre barn och anpassas utifrån barns olika förutsättningar att tillgodogöra sig den. Den bör göras i samverkan med barn, samt med civilsamhällets organisationer som arbetar med barnrätt.

En kommunikationsinsats riktad till barn bör även tillgängliggöras för vuxna. Vårdnadshavare är de som står närmast barnet och som ska se till barnets behov och bevaka sitt barns rättigheter

Insatsen bör samordnas med den grundläggande kompetenshöjningen.

Insats 3:1	Genomföra en kommunikationsinsats till barn om deras rättigheter
Förväntat resultat	Genom att barn får högre kunskap om sina grundläggande rättigheter samt till hälsa, utbildning, fritid och trygghet kan barn själva påverka hur rättigheterna tillgodoses.
Ansvar	Nämnden för konsument och medborgarservice, i samarbete med kulturnämnden, grundskolenämnden, förskolenämnden, nämnden för funktionsstöd samt Göteborgs stads socialnämnder Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst.
Uppföljning	Följs upp genom ansvariga nämnders barnbokslut

Insats 3:2 Medborgarkontor med tydlig inriktning för barn

För att staden ska kunna svara och vägleda i frågor som är viktiga för barn behöver många aktörer samordna sig, samarbeta och samverka – särskilt i frågor där barn upplever glapp idag. Medborgarkontoren behöver därför utvecklas till lokala nav som kan stärkas med stadens samlade aktiviteter för barns rättigheter enligt denna plan. Staden erbjuder kostnadsfria fritidsaktiviteter och mötesplatser men dessa behöver tillgängliggöras och kommuniceras. Staden har ett stort antal insatser för att främja en god hälsa, samt för att stötta barn med psykisk ohälsa, flera forum för delaktighet och inflytande som bättre behöver samlas ihop, tillgängliggöras och vara attraktiva för barn.

Insatsen förstärker nämnden för konsument- och medborgarservice demokratiuppdrag och ansvar för medborgarkontor samt upprätthållande en väl utbyggd infrastruktur av lokala nav för att stärka den lokala demokratin. Insatsen bidrar även till att utveckla kompetens om barns livsvillkor genom barns delaktighet.

Insats 3:2	Medborgarkontor med tydlig inriktning för barn
Förväntat resultat	Staden erbjuder platser, fysiska och/eller digitala, där barn kan få information om stadens insatser och hur de kan ta del av dem. Det möjliggör även för barns och ungas egna initiativ till dialoger med olika verksamheter som är berörda inom frågor som berör dem.
Ansvar	Nämnden för konsument och medborgarservice
Uppföljning	Följs upp genom ansvarig nämnds barnbokslut

Insats 3:3 Utökat stöd i skolan för barn som placerats av socialtjänsten

En lyckad skolgång med fullföljd grund- och gymnasieskola är en mycket viktig framgångsfaktor för att barn ska klara sig bra senare i livet. Placerade barn hör till de allra mest utsatta i samhället. När skolgången för placerade barn kommer i andra hand kan konsekvenserna bli betydande, både ur ett samhällsekonomiskt perspektiv men framförallt för berörda barn och deras framtida förutsättningar. Placerade barn har samma rätt till utbildning och skolgång som andra barn. För att den rätten ska säkras krävs samverkan mellan socialtjänsten och skolan. Det är stadens skyldighet som ställföreträdande förälder för barn i samhällsvård att se till att barnen har en fullgod skolgång.

För att staden ska kunna säkerställa att placerade barn får den utbildning de har rätt till behöver stödinsatserna för förbättrade skolresultat fortsatt stärkas och utvecklas och inte enbart omfatta barn i familjehem. Stödet behöver anpassas utifrån placeringsform och målgrupp för att nå och omfatta alla placerade barn. Stödet behöver utvecklas av och i samverkan mellan de ansvariga nämnderna och satsningar behöver genomföras utifrån nämndernas beslutade prioriteringar. Arbetsformer och finansieringsprinciper liknande de som införts avseende metoden Skolfam skulle kunna användas som exempel i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Insatsen förstärker det ansvar grundskolenämnden, utbildningsnämnden och socialnämnden Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst gemensamt anses ha för att ge placerade barn förutsättningar för att lyckas i skolan.

Insats 3:3	Utökat stöd i skolan för barn som placerats av socialtjänsten
Förväntat resultat	Staden erbjuder utökat stöd i skolan för placerade barn utifrån varje barns specifika behov. Insatserna anpassas utifrån placeringsform och målgrupp. Andelen barn utan gymnasiebehörighet i årskurs 9 förväntas minska samtidigt som andelen elever som fullföljt gymnasieutbildning inom tre år ökar.
Ansvar	Grundskolenämnden, utbildningsnämnden samt socialnämnd Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst.
Uppföljning	Följs upp genom ansvariga nämnders barnbokslut

Insats 3:4 Höja valdeltagande till Ungdomsfullmäktige

För att öka möjligheterna för barn att påverka beslut som rör stadens utveckling har ett ungdomsfullmäktige inrättats. Val till Ungdomsfullmäktige sker årligen genom att barn 11–17 år får rösta på den kandidat de anser företräda dem bäst. I ungdomsfullmäktige kommer ledamöter från alla stadsdelar, samt har olika förutsättningar och bakgrund.

Valet till Ungdomsfullmäktige är ett viktigt verktyg för den grundläggande principen enligt artikel 12 i barnkonventionen. De barn som tidigt lär sig ett aktivt deltagande i demokratiska processer ges bättre förutsättningar för ett aktivt deltagande i samhället som vuxna. Ungdomsfullmäktige driver frågor som är relevanta för barn i Göteborg samt identifierar själva trygghet, utbildning, fritid och hälsa som prioriterade områden. Ungdomsfullmäktige driver även frågan om att utveckla skolans demokratiska processer och elevers rätt till inflytande över lärande och skolmiljö.

En ökad kännedom om val till Ungdomsfullmäktige gör fler delaktiga i utvecklingen av staden Göteborg och stärker legitimiteten för barnens folkvalda forum. Särskilt behöver insatser ske för att möjliggöra ett jämlikt valdeltagande för barn med olika förutsättningar.

Insatsen förstärker grundskolenämndens ansvar att förrätta val till Ungdomsfullmäktige.

Insats 3:4	Höja valdeltagandet till Ungdomsfullmäktige
Förväntat resultat	Fler barn kan påverka utvecklingen av staden Göteborg och sin närmiljö.
Ansvar	Grundskolenämnden i samverkan med nämnden för Konsument och medborgarservice, Idrotts- och föreningsnämnden, Kulturnämnden, Utbildningsnämnden samt Göteborgs stads socialnämnder Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst
Uppföljning	Följs upp genom ansvariga nämnders barnbokslut

Bilaga 1: Förslag till uppföljningsmodell

Uppföljningsmodell – barnrättsplan/barnbokslut

Stadenövergripande nivå (KS)

BARNRÄTTSPLANEN

Insatser som ska skapa förutsättningar för ett systematiskt barnrättsarbete (processinriktade)
Insatserna i planen följs upp via barnboksluten

Barnboksluten sammanställs årligen i årsredovisningen.
Kompletteras med kvalitativ uppföljning med olika verksamhetsområden

Effekter (Barn får sina rättigheter tillgodosedda i högre utsträckning, samt fyra fokusområdena i planen)

Uppföljning tillsammans med barn/UF, KS råd, CSO

Effektindikatorer (fritidsvaneundersökning, skolenkät, HLV, trygghetsundersökning, m m)

N/S-nivå

Utgå ifrån/identifiera mål och strategier för ett systematiskt barnrättsarbete (processinriktat)

BARNBOKSLUT

Effekter och resultat skapas i verksamheterna

Resultat/effekter av arbetet under året/åren utifrån N/S grunduppdrag:

- Fyra grundläggande principerna samt artiklar relevanta för N/S uppdrag (vilka skapar förutsättningar för en förflyttning i:
  - Fyra fokusområdena i planen
- Insatserna i planen

Barnbokslut på en årlig basis (årsrapporten)

Bilaga 2: Barnrättsplanens koppling till styrande dokument

Barns rättigheter rör samtliga av stadens verksamheter och har således koppling till majoriteten av styrande dokument. Här ges en överblick över de dokument som primärt som har bäring på arbetet med barns rättigheter enligt denna plan. En följsamhet till nedanstående planer och program bidrar till ett framgångsrikt barnrättsarbete.

Styrande dokument	Fastställare/ Beslut/ Dnr	Giltighet	Anknytning till barnrättsplanen
Göteborgs Stads program för attraktiv arbetsgivare 2019–2023	KF 2019-05-23 0955/17	2019– 2023	Genom rollen som arbetsgivare kan Göteborgs Stad påverka barns livsvillkor, både utifrån att stödja föräldrarollen och som kompetensutvecklare inom barnrätt.
Göteborgs Stads plan för jämställdhet	KF 2019-01-31 0445/14	2019– 2023	Planen fokuserar på normer som skapar ojämställdhet mellan könen. Flera av planens utvecklingsområden berör barn och unga. En av dem är ”utbildning och arbete – fritt från könsstereotyper normer” för att motverka traditionella könsroller i studie- och yrkesval. En annan är ”frihet från våld” med fokus på främjande och förebyggande insatser mot bland annat destruktiva maskulinitetsnormer, samt en meningsfull fritid.
Göteborgs Stads plan för arbetet med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter	KF 2018-10-25 0754/17	2019– 2022	Förväntat resultat av planens insatser är att vårdnadshavare får ökad kunskap om hur de kan prata med barn om kroppslig integritet, sexualitet och rättigheter.
Göteborgs Stads program för en jämlik stad	KF 2018-01-18 0327/17	2018– 2026	Programmet belyser vikten jämlika och goda livsvillkor samt innehåller strategier för att ge barn och unga möjlighet till delaktighet, inflytande och rätt att vara sig själva samt att varje barn ska ha möjlighet att utvecklas till sin fulla potential.
Göteborgs Stads plan för en jämlik stad	KF 2020-04-16 1028/19	2019– 2022	Planen innehåller aktiviteter i samverkan mellan nämnder och styrelser som ska ge barn och unga rätt till goda och likvärdiga livsvillkor.

Styrande dokument	Fastställare/ Beslut/ Dnr	Giltighet	Anknytning till barnrättsplanen
Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck (HRV)	KF 2019-11-21 1316/17	2020– 2023	Planen syftar till att fler barn och unga i ökad grad får delta i skol- och fritidsaktiviteter och har tillgång till all undervisning. Ytterligare förväntat resultat är att fler barn och unga har positiva attityder till demokrati och mänskliga rättigheter.
Göteborg Stads plan mot hemlöshet	KF 2020-04-16 1411/19	2020– 2022	Planen har målsättning om att minska personer i hemlöshet med särskild prioritet att minska antalet barn i akut hemlöshet. Planes målsättning är även att inga barnfamiljer ska avhysas.
Göteborgs Stads plan för barn och ungdokument	KF 2020-04-16 1009/19	2020– 2023	Planen belyser vikten av samverkan för att åstadkomma större och mer jämlik tillgång till konst och kultur för, av och med barn och unga samt tydliggör ungas rättigheter till konst och kultur.
Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor	KF 2017-01-26 1407/14	2017– 2021	Belyser hbtq-personers specifika utsatthet, vilket även innefattar barn. Innehåller insatser för ökad kunskap i normmedvetet arbetssätt vilket ger förutsättningar att arbeta mot diskriminering Medvetenheten om vilka normer som är rådande och som i vissa fall exkluderar målgrupper eller begränsar tillgång till rättigheter.
Handlingsplan för arbetet med de mänskliga rättigheterna i Göteborgs Stad	KF 2019-05-23 0110/18	2019– 2022	Barns rättigheter är en del av de mänskliga rättigheterna. Planen slår fast att alla stadens verksamheter ska genomsyras av mänskliga rättigheter. Denna plan fokuserar på två strategiska huvudområden varav det första lyder: organisatorisk etablering med fokus på mänskliga rättigheter i processer för planering, budget och uppföljning. Och det andra: organisatorisk etablering med fokus på infrastruktur för kunskap, kompetens och lärande.

Styrande dokument	Fastställare/ Beslut/ Dnr	Giltighet	Anknytning till barnrättsplanen
Göteborgs stads program för full delaktighet	KF 2020-11-12 0759/19	2021– 2026	Programmets strategier inbegriper att stadens verksamheter ska ha ett helhetsperspektiv i kontakterna med barn och familjer med funktionsnedsättning.
Göteborgs stads folkhälsoprogram	KF 2019-05-23 0110/18	2019– 2020	Syftar till att skapa förutsättningar för föräldrar att vara barnets främsta resurs och stärka samverkan runt barnet. Programmet lyfter även vikten av hälsofrämjande förskola, skola och fritidsaktiviteter för barn och unga har åtgärder om att öka barns delaktighet och möjlighet till inflytande.
Göteborgs Stads plan för stärkta insatser mot rasism	KF 2020-02-20 0362/18	2020– 2023	Planens övergripande mål är att Göteborg är en stad fri från rasism. Insatserna handlar om att utveckla kompetens och arbetssätt, i samverkan med civila samhället, för att motverka bland annat rasism, islamofobi, antisemitism och trans-/homofobi.
Göteborgs Stads program för trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete	KF 2014-12-11	2015– 2021	Programmets målsättning är att barn som växer upp i Göteborg känner sig trygga, har en god uppväxt, lyckas i skolan och känner en framtidstro. Strategierna handlar om att stärka vuxna i föräldrarollen och ökad trygghet på förskola, skola och fritidsverksamhet.
Göteborgs Stads plan för arbetet med nationella minoritetsfrågor	KF 2020-09-10 1251/19	2020– 2023	Planen lyfter att barn och ungas möjligheter till inflytande och samråd i frågor som berör dem särskilt stärks. Barns rätt en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska uppmärksammas och stärkas. Strategierna innefattar kunskapshöjande åtgärder om barns rättigheter och att barns bästa alltid ska komma först.

Styrande dokument	Fastställare/ Beslut/ Dnr	Giltighet	Anknytning till barnrättsplanen
Göteborgs Stads plan för arbetet med finskt förvaltningsområde	KF 2020-09-10 1223/19	2020– 2023	Enligt planen ska barns och ungas möjligheter till samråd förstärks. Inflytandeformerna ska anpassas i större utsträckning till deras förutsättningar. Planen omfattar barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt.
Strategisk plan för suicidprevention i Göteborg	KF 2014-10-0 0576/13		Barn och unga från utsatta grupper ska särskilt uppmärksammas och stödjas så att de kan vara delaktiga i samhället som andra. Lyfter vikten av samverkan med andra aktörer för ungas psykiska hälsa.

Bilaga 3: Barnkonventionen i korthet och stadens fokusområden

Artikel 1: Ett barn – det är varje människa under 18 år.

Artikel 2: Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras.

Artikel 3: Barnets bästa ska beaktas i alla beslut som rör barn.

Artikel 4: Konventionsstaterna ska till fullo utnyttja sina tillgängliga resurser för att förverkliga barnets ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. När resurserna inte räcker till bör man söka lösningar genom internationellt samarbete.

Artikel 5: Föräldrarna har det yttersta ansvaret för barnet och ska utifrån utvecklingen av barnets egen förmåga säkerställa att det får kännedom om och hjälp i att utöva sina rättigheter.

Artikel 6: Varje barn har rätt att överleva och att utvecklas.

Artikel 7–8: Barnet har rätt till ett namn och en nationalitet. Barnet har rätt, så långt det är möjligt, att få veta vilka föräldrarna är. En stat får inte ta ifrån barnet dess namn eller nationalitet.

Artikel 9: Barnet ska inte hållas åtskilt från sina föräldrar mot sin vilja, utom när det är för barnets bästa. Barn som inte bor med båda föräldrarna ska ha rätt att träffa båda två regelbundet.

Artikel 10: Ansökningar från familjer som vill återförenas över statsgränser ska behandlas på ett positivt, humant och snabbt sätt.

Artikel 11: Ett barn får inte föras bort eller hållas kvar i utlandet utan tillstånd. Staten ska ingå avtal med andra länder för att bekämpa detta.

Artikel 12–15: Barnet har rätt att uttrycka sin mening i alla frågor som berör det. När domstolar och myndigheter behandlar fall som rör barnet ska barnet höras och barnets intresse komma i första rummet. Barnets rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet ska respekteras.

Artikel 16: Varje barn har rätt till sin privat- och familjeliv, hem och post och ska skyddas mot ingripanden i dessa. Varje barn ska också skyddas mot angrepp på sin heder och sitt anseende.

Artikel 17: Alla barn har rätt att ta del av information från massmedia, som syftar till att främja deras välfärd och utveckling. Massmedia ska därför uppmuntras att sprida information särskilt riktad till barn, samarbeta över gränserna, producera barnböcker, sprida information på minoritetsspråk samt skydda barn mot skadligt innehåll.

Artikel 18: Båda föräldrarna har gemensamt det primära ansvaret för barnets uppfostran och utveckling. De ska låta sig vägledas av vad som bedöms vara barnets bästa.

Artikel 19: Barnet har rätt att skyddas mot fysiskt eller psykiskt våld och mot vanvård eller utnyttjande av föräldrar eller andra vårdnadshavare.

Artikel 20–21: Ett barn, som berövats sin familjemiljö, ska ha rätt till alternativ omvårdnad. Vid adoption ska staterna säkerställa att största vikt ges till vad som bedöms vara barnets bästa.

Artikel 22: Flyktingbarnet har rätt till skydd och hjälp om det kommer ensamt eller tillsammans med föräldrar eller annan person.

Artikel 23: Ett barn med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv som gör det möjligt för dem att delta aktivt i samhället.

Artikel 24: Barnet har rätt till bästa möjliga hälso- och sjukvård och rehabilitering. Alla länder ska arbeta för att minska spädbarns- och barnadödligheten och bekämpa sjukdomar och undernäring och avskaffa traditionella sedvänjor som är skadliga för barns hälsa. Gravida och nyblivna mammor har rätt till hälsovård.

Artikel 25: Ett barn som har omhändertagits för vård, skydd eller behandling har rätt att få sin behandling och sitt omhändertagande granskat på regelbunden basis.

Artikel 26 och 27: Varje barn har rätt till den levnadsstandard som är skälig för att trygga barnets utveckling. Föräldrarna har huvudsakligen ansvaret för detta, men om de inte klarar av det, måste staten se till att det finns stödprogram för att säkerställa detta. Även barnets sociala trygghet ska säkerställas med tex socialförsäkringar som ska ges till familjer beroende på vilka tillgångar de har.

Artikel 28–29: Barnet har rätt till gratis grundskoleutbildning. Undervisningen bör förbereda barnet för livet, utveckla respekt för mänskliga rättigheter och fostra i en anda av förståelse, fred, tolerans och vänskap mellan folken.

Artikel 30: Barnet, som tillhör minoritetsgrupper eller ursprungsbefolkningar, har rätt till sitt språk, sin kultur och religion.

Artikel 31: Barnet har rätt till lek, vila och fritid.

Artikel 32: Barnet har rätt att skyddas mot ekonomiskt utnyttjande samt mot hårt arbete som skadar eller hindrar barnets skolgång och äventyrar barnets hälsa.

Artikel 33: Barnet har rätt att skyddas från olaglig användning av narkotika.

Artikel 34: Barnet har rätt att skyddas mot alla former av sexuella övergrepp och mot att utnyttjas i prostitution och pornografi.

Artikel 35: Bortförande, försäljning eller handel med barn ska förhindras.

Artikel 37: Inget barn får utsättas för tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling och bestraffning. Inget barn får olagligt eller godtyckligt berövas sin frihet. Barnet får inte bestraffas med livstids fängelse eller dödsstraff. Varje frihetsberövat barn ska behandlas humant och med respekt. Barnet har rätt att snarast möjligt få juridisk hjälp. Barnet i fängelse har rätt till kontakt med och besök av sin familj.

Artikel 38: Konventionsstater skall vidta alla lämpliga åtgärder för att tillförsäkra att barn under 18 år inte deltar i väpnade konflikter. Barn får inte heller användas eller rekryteras av gerillarörelser m.fl.

Artikel 39: Barnet som blivit offer för vanvård, utnyttjande, försummelse, tortyr, väpnade konflikter eller annan omänsklig behandling har rätt till rehabilitering och social återanpassning.

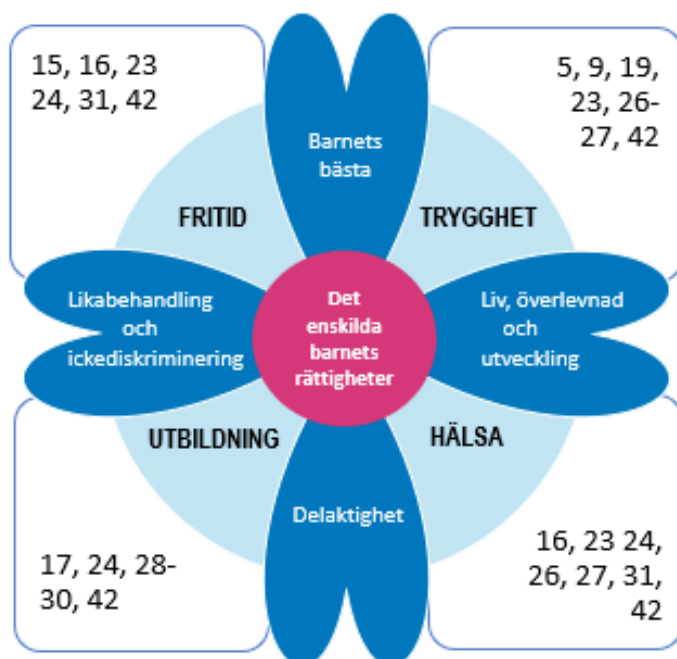
Artikel 40: Barnet, som är anklagat för brott eller blivit dömt för straffbara handlingar, har rätt till en behandling som främjar barnets känsla för värdighet och för andras mänskliga rättigheter och grundläggande friheter.

Artikel 41: Rättigheterna i konventionen gäller inte om andra nationella lagar ger barnet större möjligheter att förverkliga rättigheterna.

Artikel 42: De stater som anslutit sig till konventionen åtar sig att göra konventionens bestämmelser och principer allmänt kända bland vuxna och barn.

Artikel 43–45: Bestämmelser om hur alla länder som anslutit sig till konventionen ska arbeta för att förverkliga den. En övervakningskommitté inom FN granskar konventionsstaternas rapporter. FN-organ och frivilligorganisationer kan också delta med information till FN.

Artikel 46–54: Regler om hur stater kan ansluta sig till konventionen och när dessa börjar gälla. En reservation som strider mot denna konventions ändamål och syfte skall inte tillåtas.

Bilden förklarar hur barnkonventionens artiklar sorterats i relation till stadens fokusområden och varje barn som rättighetsbärare. Nedan beskrivs stadens ansvar och utmaningar utifrån vad som framkommit i beredningen av planen. Det finns dock ett flertal ytterligare områden där stadens verksamheter tillsammans påverkar barns rättigheter. Inom respektive fokusområde är det även viktigt att beakta barns olika förutsättningar för att få rättigheterna tillgodosedda.

Trygghet

Flera av artiklarna i barnkonventionen berör barns rätt till trygghet och skydd, mänsklig värdighet och fysisk integritet. Varje barn har rätt att växa upp under förhållanden som främjar barnets möjligheter att nå sin fulla potential. Det handlar om trygghet i att ha en ekonomi som täcker de basala behoven, men också trygghet i att inte bli utsatt för brott eller kränkningar. Detta är viktiga områden för att unga ska ha goda levnadsvillkor och makt att forma sina egna liv, eftersom otrygghet begränsar ungas möjligheter inom de

andra fokusområdena. Trygghet i skolan är exempelvis en grundförutsättning för att elever ska kunna tillgodogöra sig sin utbildning. Trygghet är även att ta sig till och från skolan och fritidsaktiviteter på ett tryggt och säkert sätt. Det kan även handla om att ha kunskap om olika funktionsnedsättningar och arbetssätt för att skapa goda förutsättningar för varje elev.

Kommunens uppdrag har påverkan på barns trygghet. Det handlar om att säkerställa och utveckla bostadsområden, skolor och miljöer som barn och unga finner trygga, trivsamma och tillgängliga. Det handlar även om hur det våldspreventiva arbetet sker och vilka grupper som inkluderas i detta, på vilket sätt trygga vuxna finns i barns närhet och hur dessa har kompetens att tolka barns signaler på utsatthet för våld. Det handlar även om hur staden gemensamt arbetar mot kränkningar av olika slag, rasism, homo-, bi- och transfobi. Barn påverkas även av vuxnas livsvillkor samt kan utsättas som vittnen till våld. En utsatthet för våld, hat och hot kan ske i olika sammanhang såsom i hemmet, i skolan, i bostadsområdet och genom sociala medier. Det drabbar barn i alla åldrar.

Staden kan även påverka barns trygghet genom stöd till föräldrar och andra vårdnadshavare. Det handlar bland annat om socialt och ekonomiskt stöd, stöd till sysselsättning, boende och mot missbruk. Trångboddhet kan medföra ökad risk för våldsutsatthet, sämre hälsa och sämre skolresultat. Barns förutsättningar för trygghet är beroende av vuxnas förmåga att tillgodose den samt till rätten att få vara den man är.

Utbildning

I barnkonventionens fastslås barnets rätt till utbildning. Rätten till utbildning ska förverkligas på grundval av lika möjligheter. Utbildningen syftar till att utveckla barnets fulla möjligheter i fråga om personlighet, anlag och fysisk och psykisk förmåga. Rätten till utbildning är tätt förknippad med barns övriga rättigheter, då en avslutad grundskoleutbildning är en friskfaktor och ger bättre förutsättningar för ett liv fritt från våld, en bättre hälsa, en meningsfull fritid och större möjlighet till delaktighet.

I dialog lyfter barn särskilt skolan som en plats där barnkonventionen behöver synliggöras. Skolan i en vidare bemärkelse omfattar även barns möjligheter till personlig utveckling, social samvaro och trygghet. Sammantaget påverkar alla dessa faktorer barns rättigheter att tillgodogöra sig en utbildning och fullständiga betyg. Barn vill vara mer delaktiga oavsett om de handlar om själva lärandet, hur skolan arbetar med trygghetsskapande åtgärder eller insatser för utbildning i den vida bemärkelsen.

Staden arbetar med barns rätt till utbildning på flera plan från förskolan till vuxenutbildning och hur barn får sina rättigheter tillgodosedda där. Det finns dock utrymme för förbättringar gällande hur staden säkerställer att barn med olika funktionsvariationer får rätt stöd eller säkerställer att placerade barn kan gå ut med godkända betyg. Det handlar även om undervisning i eller på sitt modersmål, arbetsmiljön i skolan, likabehandlingsarbetet och arbetet mot kränkningar och mobbning. Barn som inte kommer till skolan är ett ökande problem som kräver insatser från flera verksamheter. Det förutsätter rätt stöd i skolan, men även samverkan med hemmet samt lösningar kring färdmedel och väg till skolan. Rätten till utbildning kan stärkas även genom exempelvis bostadsbolagens läxhjälp, men även i samverkan andra externa aktörer.

Fritid

Barnkonventionen slår fast att alla barn har rätt till en meningsfull fritid, kultur men även vila. Det kan handla om tillgång till aktiviteter på fritiden, hur dessa kommuniceras samt möjligheten att förflytta sig till och från dessa. Det handlar även om en likvärdig tillgång och inflytande över fritiden. Stadens stöd till föreningslivet för att möjliggöra en meningsfull fritid, såväl kunskapsmässigt som ekonomiskt, är viktigt.

Barn och unga i Göteborg har inte likvärdiga möjligheter att skapa en meningsfull fritid och alla kan inte fullt ut nyttja stadens utbud. Tillgången till aktiviteter ser bland annat olika ut beroende av kostnader, kännedom om och möjligheten att ta sig till och från aktiviteter. Till exempel vittnar paraidrottare om att det inte i första hand är anläggningen som är problemet utan möjligheten att ta sig dit. Det är även viktigt med aktiviteter i lokalområdet. Tillgängliga ytor för lek och rekreation är också en viktig fråga. Många aktiviteter och verksamheter exkluderar barn som avviker från normen eller har särskilda behov. Det kan handla om brister i den fysiska utformningen men också om avsaknad av ett inkluderande förhållnings- och arbetssätt. Stadsrummet och naturen är viktiga delar av fritiden som behöver uppmärksammas.

Som en del av fritiden ingår även möjligheten till feriearbete. Äldre barn vill också se universellt utformade arbetsplatser, som redan från början tar hänsyn till de olikheter som finns representerade i vårt samhälle. Det vill säga, arbetsplatser där unga kan feriearbete oavsett förutsättningar. Möjligheten att jobba extra är en ekonomisk fråga för många ungdomar men det handlar också om ett lärande och att bli sedda av vuxenvärlden.

Barns möjligheter till delaktighet varierar stort och många unga uttrycker en önskan om att själva i högre utsträckning vara med och definiera vad en värdefull fritid består av. Vuxnas och barns prioriteringar och föreställningar kan skilja sig åt. Det kan exempelvis gälla datorspel eller att bara få vila från aktiviteter. Arenor och mötesplatser kan bli mer attraktiva om aktiviteter planerats i medskapande processer tillsammans med unga.

Hälsa

Genom barnkonventionen har Sverige åtagit sig att tillgodose varje barns rätt till sitt liv, att få överleva och att få utvecklas. Varje barn har rätt till sin psykiska hälsa, och rätt till stöd, vård och behandling för att få denna rättighet tillgodosedd. Barns hälsa är avhängig barns utsatthet inom andra livsområden. Det finns ett nära samband mellan skolresultat och barns mående, likväl som ett samband mellan barns möjligheter till fritidsaktiviteter och trygghet.

Staden verkar för barns hälsa på ett flertal sätt. Miljön i hemmet är en viktig faktor som påverkar barns och ungas hälsa under uppväxten och senare i livet. En god relation mellan barn och vårdnadshavare minskar risken för en rad olika hälsoproblem och riskbeteenden hos barnen. Staden erbjuder stöd till vårdnadshavare, såväl generella som riktade och dessa behöver utgå från vårdnadshavares och barns olika förutsättningar och behov.

Hur barn och unga mår när de är i skolan påverkar såväl skolresultat som livsstil. Det handlar om hur skolan, tillsammans med andra verksamheter och organisationer, kan främja fysisk aktivitet och förebygga psykisk hälsa hos barn och unga. Detta kan göras genom undervisningen, men även hur kommunen planerar och tillgängliggör friytor för fritid och rekreation är väsentligt för barns hälsa. Leken och utevistelsen på förskole- och skolgården gynnar förutom barns fysiska aktivitet den sociala och mentala hälsan. Väl

utformade utemiljöer i hela staden kombinerar flera hälsovinster på samma gång. Staden är både en organisatör och en möjliggörare av olika fritidsaktiviteter som påverkar hälsan. Ytterligare en fråga kring barns hälsa är hur staden tar emot, lyssnar till och agerar på de frågor som påverkar barns psykiska hälsa negativt. Det kan handla om relationer, stress i skolan, upplevelser av diskriminering eller oro för klimatet.

Stöd till barns psykiska hälsa ges inte alltid i tillräcklig utsträckning, i tid, eller utifrån deras specifika behov och förutsättningar. Placerade barn eller barn till föräldrar med missbruk eller egen psykisk ohälsa är grupper av barn vars rätt till hälsa riskerar att förbises. För exempelvis sverigefinska och romska barn och barn med olika funktionsnedsättningar kan tillgång till sitt eget språk och kommunikation vara en del av identitetsskapandet och grunden till god hälsa.